

Nr 145.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.; given Stockholms slott den 2 mars 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 mars 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp.

I årets statsverksproposition (IX H. T. p. 208) har Kungl. Maj:t på min hemställan föreslagit riksdagen att i avbidan på särskild proposition till Skogsvård m. m.: Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. för budgetåret 1945/46 beräkna ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

Jag torde nu ånyo få anmäla denna fråga.

Den enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 december 1943 tillkallade norrlandskommittén har den 13 december 1944 avlämnat utlåtande med förslag till vissa åtgärder för främjande av skogsvård och betesförbättring i norra Sverige. Vid utlåtandet funnos fogade särskilda yttranden beträffan-

de vissa delar av detsamma av två ledamöter i kommittén, nämligen överdirektören G. Strindlund och kronojägaren P. O. Westerlund. Över utlåntandet ha yttranden avgivits av statskontoret, domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen, riksräkenskapsverket, skogsstyrelsen, länsstyrelserna i Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, skogsvårdsstyrelseutredningen, Svenska vall- och mosskulturföreningen, Riksförbundet landsbygdens folk (RLF), Svenska skogsvårdsföreningen, Norrlands skogsvårdsförbund, Skogsägareföreningarnas riksförbund, Sveriges skogsägareförbund och Skogsindustriernas samarbetsutskott. Vid yttrandet från domänstyrelsen voro fogade utlåntanden av överjägmästarna i Gävle—Dala distrikt, mellersta Norrlands distrikt, Umeå distrikt, Skellefteå distrikt, nedre Norrbottens distrikt och övre Norrbottens distrikt. Lantbruksstyrelsen har överlämnat utlåntanden från Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott. Till skogsstyrelsens yttrande hade fogats utlåntanden av skogsvårdsstyrelserna i samma län.

Jag torde i detta sammanhang även få anmäla, att skogsstyrelsen i skrivelse den 26 augusti 1944 hemställt, att till Skogsvård m. m.: Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. måtte för budgetåret 1945/46 anvisas ett reservationsanslag av 750 000 kronor. Över skogsstyrelsens framställning har statskontoret den 31 oktober 1944 avgivit utlåtande.

Innan jag närmare ingår på norrlandskommitténs förslag och skogsstyrelsens framställning samt de däröver avgivna yttrandena, torde jag få lämna en redogörelse för vissa åtgärder, som hittills vidtagits i ifrågavarande syfte, ävensom för gällande bestämmelser i ämnet.

Gällande bestämmelser rörande åtgärder för främjande av skogsvård och betesanläggningar.

Statens skogsutdikningsanslag har för budgetåren 1927/28—1944/45 utgått med tillsammans 9 600 000 kronor. För budgetåren 1938/39—1940/41 ha anslag för ifrågavarande ändamål även beräknats å beredskapsstat. För bidrag från anslaget lända till efterrättelse bestämmelserna i kungörelsen den 27 juni 1927 (nr 270) med däri genom kungörelserna nr 273/1930, 451/1938, 118/1939 och 352/1941 gjorda ändringar samt i cirkuläret den 27 juni 1927 (nr 273) med däri genom cirkulären nr 275/1930 och 79/1931 gjorda ändringar. Bestämmelserna rörande anslagets användning innehålla i huvudsak följande.

Från anslaget kan av Kungl. Maj:t, på framställning av skogsvårdsstyrelse, anvisas, förutom särskilt förvaltningsbidrag, statsbidrag till utförande inom område, varå skogsvårdslagen eller lagen om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker m. fl. områden eller lagen om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna äger tillämpning, av

torrläggningsföretag, vilka avse höjande av alstringsförmågan hos mark med hänsyn till dess utnyttjande för skogsbörd. Statsbidrag till visst företag eller del därav kan av skogsvårdsstyrelse beviljas under förutsättning, att styrelsen finner nyttan av torrläggningen minst motsvara kostnaden därför. Skogsvårdsstyrelse skall tillse, att bidrag främst lämnas till sådana företag, som finnas mest förtjänta av understöd. I de fyra nordligaste länen må statsbidrag utgå med högst 50 procent och i övriga län med högst 40 procent av den av vederbörande skogsvårdsstyrelse godkända kostnaden för torrläggningsarbetet. I fråga om torrläggningsföretag i Norrland och vissa delar av Kopparbergs och Värmlands län kan, där läget å arbetsmarknaden därtill giver anledning, efter Kungl. Maj:ts medgivande statsbidrag beviljas till högst 60 procent av samma kostnad. Bidrag må ej utgå till aktiebolag.

Till *statens skogsodlingsanslag* ha för budgetåren 1930/31—1944/45 anvisats anslag å 4 160 000 kronor. För budgetåren 1938/39—1940/41 ha anslag för ändamålet också beräknats å beredskapsstat. Bestämmelser om anslagets användning ha meddelats i kungörelsen den 27 juni 1930 (nr 270) med däri genom kungörelserna nr 452/1938 och 353/1941 gjorda ändringar samt i cirkuläret den 27 juni 1930 (nr 271), vilket i viss del ändrats genom cirkuläret nr 78/1931. Ifrågavarande bestämmelser innebära i huvudsak följande.

Från statens skogsodlingsanslag kan av Kungl. Maj:t, på framställning av skogsvårdsstyrelse, anvisas, förutom förvaltningsbidrag, bidrag till utförande å samma skogar, för vilka skogsutdikningsanslaget står till disposition, av företag, som avser skogsodling eller annan åtgärd för vinnande av ändamålsenlig skogsproduktion å följande marker med otillfredsställande skogstillstånd, nämligen skogsmark, som helt saknar trädvegetation eller är bevuxen med blott enstaka träd, vanhävdad skogsmark, där skogsbeståndet är av synnerligen otillfredsställande slutenhet och tillika i väsentlig mån saknar utvecklingsmöjligheter, samt skogsmark, som är bevuxen med s. k. stavaskogsbestånd. Beträffande skogsmark av sistnämnda båda slag gälla särskilda villkor. Statsbidrag kan av skogsvårdsstyrelse beviljas under förutsättning, att styrelsen finner nyttan av företaget minst motsvara kostnaden därför. Styrelsen skall tillse, att bidrag främst lämnas till företag, som äro mest förtjänta av understöd. Bidrag må beviljas till högst 50 procent av den av styrelsen godkända kostnaden för företaget. I sagda kostnad må, där styrelsen finner erforderligt att det område, som företaget avser, inhägnas eller att annan hägnadsåtgärd för områdets fredande mot betesdjur vidtages, inräknas ersättning för åtgärdens utförande. Icke heller från skogsodlingsanslaget kan aktiebolag erhålla bidrag.

Anslag till väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo ha anvisats av 1933 och 1934 års riksdagar samt av 1938 och följande års riksdagar med sammanlagt 9 250 000 kronor. För budgetåren 1939/40 och 1940/41 ha anslag för ändamålet också beräknats å beredskapsstat. Bidragsverksamheten regleras genom kungörelsen den 30 juni 1943 (nr 530), enligt vilken från ifrågavarande anslag, sedan Kungl. Maj:t ställt medel till förfogande för ända-

målet, kan beviljas, förutom särskilda förvaltningsbidrag, statsbidrag för utförande av väg- eller flottledsbyggnad å skog, som står under skogsvårdsstyrelsens uppsikt, ävensom för uppförande av skogshärbärge eller annan liknande förläggning å skog tillhörig enskild person (byggnadsbidrag). Sådant bidrag beviljas endast under förutsättning att nyttan av företaget beräknas minst motsvara kostnaderna därför. Till företag, som på grund av båtnadsvärdet eller ringa omfattning kan förväntas även utan byggnadsbidrag komma till utförande inom den närmaste framtiden, utgår icke sådant bidrag. Ansökan om statsbidrag göres hos vederbörande skogsvårdsstyrelse. Byggnadsbidrag för utförande av vägbyggnad skall utgå till byggande av stamväg med 50 procent av den av skogsvårdsstyrelsen godkända kostnaden för företaget samt till byggande av annan skogsväg med högst 40 procent av sålunda godkänd kostnad. Då synnerliga skäl föreligga, kan dock efter Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall byggnadsbidrag beviljas med högst 75 procent av den godkända kostnaden för företaget. Byggnadsbidrag och lån från skogsväglånefonden få sammanlagt icke överstiga 80 procent av den av skogsvårdsstyrelsen godkända kostnaden för företaget eller den del därav, som bidraget eller lånet avser. Byggnadsbidrag för utförande av flottledsbyggnad samt för uppförande av skogshärbärge eller annan liknande förläggning beviljas till 25 procent av den av skogsvårdsstyrelsen godkända kostnaden för företaget, dock att, då särskilda skäl föranleda därtill, statsbidrag enligt Kungl. Maj:ts medgivande kan utgå med högst 50 procent av nyssnämnda kostnad.

För vägbyggnad å skog, som står under skogsvårdsstyrelsens uppsikt, kan även beviljas lån från *skogsväglånefonden*. Denna lånefond har inrättats enligt beslut vid 1941 års riksdag. Till kapitalinvestering i fonden har samma riksdag beviljat 1 200 000 kronor. Långivningen regleras genom bestämmelserna i kungörelsen den 6 juni 1941 (nr 492) med däri genom kungörelsen nr 531/1943 gjorda ändringar. Lån må utgå till vägföretag av samma slag som de, vilka kunna erhålla statsbidrag från sist omnämnda anslag. Lån utlämnas icke till lägre belopp än 500 kronor. Låneverksamheten handhaves av skogsstyrelsen.

Utöver de bidragsformer, för vilka jag nu redogjort, ha vissa speciella sådana avsetts att komma till användning vid inträdande behov av sysselsättningsbefrämjande åtgärder. Sålunda anvisade 1932 års riksdag för budgetåret 1932/33 ett *anslag till vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskilda skogar*, varmed avsågs att samtidigt bereda ökade arbetstillfällen inom skogsbruket under då rådande arbetslöshet och främja skogsvården. Anslaget upptogs med 2 000 000 kronor. Motsvarande anslag anvisades för budgetåren 1933/34 och 1934/35 med sammanlagt 8 500 000 kronor. För budgetåret 1938/39 ha å tilläggsstat anvisats ytterligare 1 500 000 kronor. Sedermera har å beredskapsstat för budgetåret 1939/40 beräknats anslag för ifrågakvarande ändamål.

1944 års riksdag har å beredskapsstat för budgetåret 1944/45 uppfört ett *anslag till bidrag till vissa skogsvårdsåtgärder m. m.*, därav 3 500 000 kronor

å allmän beredskapsstat II och likaledes 3 500 000 kronor å allmän beredskapsstat III. Samma års riksdag har också, enligt i proposition nr 264 framlagt förslag, bemyndigat Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med i propositionen angivna riktlinjer för budgetåret 1944/45 fastställa grunder för utlämnande av statsunderstöd vid arbetslöshet till vissa förbättringsarbeten på skogsbrukets område. Enligt dessa riktlinjer skulle vissa av skogsstyrelsen i en upprättad promemoria angivna procentsatser tjäna såsom den ram, inom vilken bidragen kunde beviljas. Det skulle få ankomma på Kungl. Maj:t att, under beaktande av de särskilda förhållanden som förelåge vid det tillfälle då arbetslöshet uppträdde, bestämma de närmare grunderna för bidragstilldelningen. Jag tillåter mig i övrigt i nu ifrågavarande avseende hänvisa till förenämnda proposition nr 264.

Till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. ha för budgetåren 1940/41 och 1941/42 anvisats anslag å respektive 1 000 000 kronor och 500 000 kronor (*norrländska skogsproduktionsanslaget*). Bestämmelserna rörande anslaget användning finnas upptagna i kungörelsen den 14 juni 1940 (nr 599), vilken ändrats genom kungörelsen nr 354/1941, samt i cirkuläret samma dag (nr 600).

Från anslaget utgår — förutom vissa förvaltningsbidrag till skogsvårdsstyrelserna — statsbidrag till åtgärder å följande skogar, nämligen skogar lydande under lagen om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden, skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker, beträffande vilka lagen om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna äger tillämpning, samt i 4 kapitlet av skogsvårdslagen avsedda skyddsskogar, såvitt de äro belägna inom Kopparbergs och Jämtlands län. De åtgärder, för vilka statsbidrag av förevarande slag kunna anvisas, äro dels främjande av skogsåterväxten, såsom hyggesrensning, markberedning och skogsodling, dels beståndsvård, såsom röjning och röjningsgallring i stavaskog, plantskog och ungskog, dels skogsutdikning, dels betesanläggning och dels anläggning eller förbättring av väg för utforsling av skogsprodukter. Bidrag utlämnas av vederbörande skogsvårdsstyrelse med anlitande av anslagsmedel, som efter framställning tilldelats styrelsen av Kungl. Maj:t. Bidrag beviljas endast under förutsättning, att de åtgärder för skogsproduktionens höjande, varom fråga är, skola utföras inom ett av skogsvårdsstyrelsen bestämt område (skogsvårdsområde) och enligt en för det samma av skogsvårdsstyrelsen fastställd plan (skogsvårdsplan). Befinnes vid upprättande av arbetsplan beträffande de särskilda åtgärderna eller vid uppgörande av förslag till åtgärderna vid förrättning enligt vattenlagen eller lagen om enskilda vägar, att sådana arbeten, som här avses, samtidigt böra utföras även å mark belägen utanför skogsvårdsområdet, kan statsbidrag utgå jämväl till utförande av dessa arbeten.

Såsom förutsättning för beviljande av statsbidrag skall bland annat gälla, att nyttan av åtgärderna står i skäligt förhållande till kostnaderna därför samt att icke någon enligt lag eller författning är pliktig vidtaga åtgärden. Till röjningsgallring i stavaskog eller ungskog samt till anläggning eller för-

bättring av väg må statsbidrag beviljas endast under vissa förutsättningar. Efter ansökan av skogsägare samt erforderlig utredning beslutar skogsvårdsstyrelse, huruvida skogsvårdsområde skall bildas, samt bestämmer dess storlek. Skogsvårdsplan skall, där särskilda skäl ej till annat föranleda, av skogsvårdsstyrelsen upprättas för en tid av tio år. Däri skola angivas dels de åtgärder, som under planens tillämpningstid äro avsedda att komma till utförande inom området med hjälp av statsbidrag enligt ifrågavarande bestämmelser, och dels därutöver sådana åtgärder för beståndsvård i yngre och äldre skog, som enligt en god skogsvårds fordringar uppenbarligen böra utföras under nämnda tid, samt sådan avverkning av rest- och trasbestånd, som med hänsyn till en ändamålsenlig planläggning av skogsvårdsarbetet inom området bör utföras i samband med övriga i planen upptagna åtgärder.

De ägare av skogsmark inom skogsvårdsområde, som förklarar sig vilja utföra de beträffande deras fastigheter i skogsvårdsplanen angivna åtgärderna, skola sammansluta sig till en förening (skogsvårdsförening), såvida icke skogsvårdsstyrelsen på grund av att antalet skogsägare inom området är ringa finner skäl att medgiva undantag härifrån. Stadgarna för sådan förening samt beslut om ändring däri skola för att bliva gällande fastställas av Kungl. Maj:t. Skriftligt kontrakt om utförande av i skogsvårdsplan angivna åtgärder, som ankomma på ägare av skogsmark, skall upprättas mellan skogsvårdsstyrelsen och vederbörande skogsägare, varvid dessa, om skogsvårdsförening bildats, företrädas av föreningens styrelse.

Statsbidrag utgår med dels ett grundbelopp, dels ock ett tilläggsbelopp. Grundbelopp utgår för anläggning eller förbättring av väg med 40 procent och i fråga om övriga åtgärder med 60 procent av den av skogsvårdsstyrelsen godkända kostnaden för åtgärden, vari icke må inräknas, beträffande vägbyggnad och betesanläggning, ersättning för upplåtelse av mark eller för skada eller intrång, som kan förorsakas av företaget, samt beträffande skogsodlingsåtgärd kostnaden för erforderligt skogsodlingsmaterial och hägnads-tråd. Vid beräkning av kostnad för sistnämnda åtgärd skall därjämte från dragas kostnad för sådan skogsodlingsåtgärd å det ifrågavarande området, som det enligt lag eller författning åligger någon att utföra. Med kostnad för beståndsvård avses den totala kostnaden för åtgärden minskad med rotvärdet å det virke, som därvid bör avverkas. Tilläggsbelopp må, utöver grundbeloppet, av skogsvårdsstyrelse beviljas enskild person, som själv brukar den fastighet, varå eller för vars förbättrande åtgärden företages, under förutsättning att han på grund av svag ekonomi eller annan jämförlig anledning kan antagas icke vara i stånd att utan tilläggsbelopp utföra åtgärden eller ock att nyttan av åtgärden kommer bidragstagarren till del först efter avsevärd tid. Tilläggsbelopp må utgå med högst hälften av det belopp, varmed den av skogsvårdsstyrelsen godkända kostnaden för åtgärden överstiger det för densamma beviljade grundbeloppet.

Har i arbetsplan eller i förslag, som upprättats vid förrättning enligt vattenlagen eller lagen om enskilda vägar upptagits åtgärd, avsedd att utföras antingen å skogsmark, belägen inom skogsvårdsområdet och tillhörande nå-

gon, som icke är delägare i detsamma, eller ock å skogsmark utanför skogsvårdsområdet, må skogsvårdsstyrelsen bevilja statsbidrag till högst 50 procent av den av skogsvårdsstyrelsen godkända kostnaden för åtgärden.

Arvode samt resekostnads- och traktamentsersättning åt förrättningsman, som upprättar plan, erlægges av skogsvårdsstyrelsen. Då skogsodlingsåtgärd utföres på grund av föreskrift i kontrakt, varom här är fråga, äger skogsvårdsstyrelse kostnadsfritt tillhandahålla erforderligt skogsodlingsmaterial och hägnadstråd.

Bidrag till betesförbättringsåtgärder utgår även från anslaget Grundförbättringar: Bidrag till förstärkning av ofullständiga jordbruk m. m. Enligt de för användningen av detta anslag gällande bestämmelserna, meddelade i kungörelsen den 30 juni 1939 (nr 466), må statsbidrag genom hushållningssällskapens förmedling på vissa villkor utlämnas till ägare eller brukare av jordbruk, vars åkerareal icke överstiger 20 hektar. Under vissa förutsättningar kan bidrag också beviljas hushållningssällskap, enskild person, bolag eller förening, som avser att upplåta det med bidraget åsyftade området för betesändamål. Statsbidrag kan även utgå för nyodling samt vidare för stenröjning, påförande av mineraljord på myrjord samt fördjupning av avloppsdiken.

Betesförbättringsbidrag kan uppgå till högst 60 procent av den beräknade kostnaden, dock icke till mer än 250 kronor per hektar av den för förbättring avsedda arealen. Vid beräkning av kostnad upptages kostnaden för sådan röjning, som sker genom upprotning av växande träd och buskar, samt för stenröjning, dikning, planering, kalkning och grundgödsling av betesmarken ävensom fröanskaffning och stängseluppsättning, allt i den mån nämnda åtgärder erfordras för ändamålet och lån eller bidrag av statsmedel icke på annat sätt utgått för täckande av dylik kostnad. Statsbidrag må icke, utom i fråga om bidrag till hushållningssällskap m. fl., på en gång tilldelas en och samma person med högre belopp än tillhopa 800 kronor för de ändamål, som avses i kungörelsen.

Hushållningssällskapet kan i kontrakt, som upprättas med bidragstagaren, tillförbinda denne att, i den mån kulturbete iordningställes, icke släppa beteskreatur å skogsmark eller att inom viss tid upphöra med skogsbete.

Jag torde i detta sammanhang även få erinra om gällande bestämmelser angående *enskilda skogsägares reproduktionsskyldighet*. Enligt 1923 års skogsvårdslag skola, där vid avverkning icke kvarlämnats skog av sådan tätthet och beskaffenhet, att densamma med hänsyn till rådande naturförhållanden kan anses nöjaktig, samt en tillfredsställande naturlig återväxt ej heller kan inom skäligen tid påräknas, sådana åtgärder vidtagas, som äro erforderliga för att nöjaktig återväxt inom skäligen tid efter avverkningen kommer att finnas å det avverkade området. Uppkommer i skog skada genom brand, storm, snöbrott, insektshärjning eller annan dylik händelse eller genom betning av hemdjur eller genom åverkan, skola nämnda bestämmelser äga motsvarande tillämpning, dock att, där markens ägare ej uppsåtligen förorsakat eller genom åsidosättande av någon honom åliggande skyldighet

vållat skadegörelsen och denna ej heller uppkommit genom betning av hemdjur samt reproduktionsskyldigheten skulle bliva synnerligen betungande, skogsvårdsstyrelsen må medgiva skälig begränsning därav.

De bestämmelser, som sålunda meddelats i skogsvårdslagen, ha sin motsvarighet i 1932 års lag om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden. Sistnämnda lag giver dock skogsvårdsstyrelse befogenhet att även vid reproduktionsskyldighet, som inträtt på grund av avverkning, på ansökan medgiva skälig begränsning av denna skyldighet, därest densamma skulle i särskilt fall bliva synnerligen betungande. Vidare stadgar lappmarkslagen, i motsats till 1923 års skogsvårdslag, icke reproduktionsplikt beträffande skada, som uppstått genom betning av hemdjur.

Reproduktionsskyldigheten i vad angår lappmarksskogarna har blivit införd genom 1932 års lappmarkslag, vilken trätt i kraft den 1 januari 1934, medan reproduktionsplikt i fråga om enskilda skogar utanför lappmarkerna gällt från och med den 1 januari 1905, i vad avser Västerbottens och Norrbottens läns kustland dock först från och med den 1 januari 1925.

Tidigare framställningar m. m.

I två likalydande motioner (I: 142 och II: 217) vid 1943 års riksdag påyrkades sådan ändring av bestämmelserna för det norrländska produktionsanslaget, att bidrag från anslaget skulle kunna utgå efter enahanda grunder, som i övrigt gällde, jämväl till skogsvårdsåtgärder å skogar, lydande under allmänna skogsvårdslagen och belägna inom vissa angivna socknar i Norrbottens län. Jordbruksutskottet, dit motionerna hänvisades, anförde i sitt utlåtande nr 23, att utskottet ansåge vissa skäl tala för det i motionerna framlagda förslaget. Emellertid syntes det icke välbetänkt att utvidga berörda bestämmelsers tillämplighetsområde, innan mera ingående erfarenhet vunnits angående förutsättningarna för ett genomförande av den jämförelsevis nya och oprövade metod för bedrivande av skogsvårdsarbete, som ifrågavarande verksamhet innebure. I övrigt talade mot förslaget, att vid rådande brist på arbetskraft funnes andra arbetsuppgifter, som vore mera angelägna, i första hand de i rådande försörjningsläge ytterligt viktiga vedavverkningarna. Utskottet ansåge sig på grund av det anförda icke böra för det dåvarande tillstyrka bifall till motionerna. Riksdagen beslöt i enlighet härmed.

Även vid 1944 års riksdag kom frågan om tillämplighetsområdet för skogsproduktionsanslaget under behandling. I två likalydande motioner (I: 158 och II: 324) hemställdes nämligen, att ifrågavarande bestämmelser måtte ändras så, att bidrag kunde utgå efter samma grunder, som för övrigt gällde, även till skogsvårdsåtgärder å skogar, lydande under allmänna skogsvårdslagen och belägna inom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Jordbruksutskottet anförde i sitt över motionerna avgivna utlåtande, nr 37, att i princip intet syntes vara att erinra mot att möjligheter tillskapades att

utlämna bidrag från ifrågavarande anslag till skogsvårdande åtgärder även i andra skogar i Norrland, än där så med nu gällande bestämmelser vore möjligt. Tvärtom syntes angeläget att så komme att kunna ske. Enär emellertid produktionsbetingelserna i nämnda skogar icke vore ensartade utan avsevärt olika inom olika områden, kunde utskottet icke giva sin anslutning till att bidragen över hela det i motionerna angivna området skulle utgå efter enahanda grunder som nu gällde. Utskottet vore därför icke berett att utan ytterligare utredning tillstyrka vidtagande av åtgärder i omedelbar anslutning till motionerna. Utskottet utginge emellertid från att frågan komme att upptagas till övervägande av norrlandskommittén och att förslag i ämnet så snart som möjligt komme att framläggas. Under åberopande därav hemställde utskottet, att motionerna icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. I enlighet härmed fattades riksdagens beslut.

Jag torde här få erinra, att Norrlands skogsvårdsförbund, Svenska skogsvårdsföreningen och Sveriges skogsägareförbund i en till Kungl. Maj:t ingiven framställning föreslagit, dels att från skogsproduktionsanslaget skulle få anvisas statsbidrag till utförande av skogsvårdsåtgärder, betesanläggningar och skogsvägföretag inom skogar i Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, vilka vore underkastade bestämmelserna i skogsvårdslagen, d. v. s. även utanför lappmarkerna, och dels att särskilda medel skulle ställas till skogsvårdsstyrelsernas förfogande för verkställande av skoglig åtgärdsinventering å de enskilda skogarna i de fyra nordligaste länen och att denna åtgärdsinventering skulle tillrättaläggas så, att materialet bleve användbart vid eventuellt tillskapande av skogsvårdsområden av den typ, som skogsproduktionsanslaget avsåge.

Även domänstyrelsen och skogsstyrelsen ha i en gemensamt avgiven framställning föreslagit ändringar i bestämmelserna om statsbidrag från skogsproduktionsanslaget. Detta förslag innebär, dels att statsbidrag även skulle kunna beviljas till betesanläggning å sådana enskilda skogar och skogar av allmän natur, som gränsade till skogsvårdsområde men låge utanför skogsproduktionsanslagets nuvarande giltighetsområde och vilkas medtagande vid betesreglering utgjorde en nödvändig förutsättning för regleringens rationella genomförande, dels att ifrågavarande skogar i vad anginge betesfrågans lösning måtte få inräknas i det angränsande skogsvårdsområdet och att statsbidraget till betesanläggning måtte utgå med samma belopp som till annan delägare i skogsvårdsområdet, och dels att beträffande skogar av allmän natur statsbidraget skulle kunna utgå till innehavare eller arrendator av torp, kolonat eller annan lägenhet.

Dessa båda framställningar ha överlämnats till norrlandskommittén för att tagas i övervägande vid fullgörandet av kommitténs uppdrag.

Norrlandskommitténs förslag.

Norrlandskommitténs förslag innebär i huvudsak följande.

Tillämpningsområdet för bestämmelserna angående det norrländska skogsproduktionsanslaget skall utvidgas till de fem nordligaste länen i deras helhet. Utanför det nuvarande tillämpningsområdet böra emellertid bidrag till betesanläggningar och därmed sammanhängande nyodlingar ävensom till skogsvårdsåtgärder icke utgå efter de grunder som nu gälla för användningen av detta anslag, utan bidragsbeloppen böra bestämmas i enlighet med de föreskrifter, som meddelats för statsbidrag i allmänhet. Bidrag till betesanläggningar skola sålunda utgå i viss överensstämmelse med grunderna för betesförbättringsbidrag från anslaget till förstärkning av ofullständiga jordbruk m. m. Med hänsyn till önskvärdheten att främja tillkomsten av kombinerade betesanläggningar och skogsvårdsplaner samt i betraktande av de jämförelsevis höga anläggningskostnaderna i norra Sverige skall dock, under förutsättning att vederbörande fastighetsägare ingår såsom delägare i skogsvårdsområde, maximibeloppet för betesförbättringsbidrag från norrländska skogsproduktionsanslaget bestämmas till 600 kronor per hektar av den för förbättring avsedda arealen, varjämte tilläggsbidrag i vissa fall böra få utgå med högst 200 kronor per hektar. I undantagsfall skola bidrag kunna beviljas med högre belopp. Där nyodling sker såsom ett led i åtgärderna för att ordna betesfrågan i samband med inrättande av skogsvårdsområde, böra även bidrag till nyodling uppgå till 600 kronor respektive 800 kronor. Den för bidrag från anslaget till förstärkning av ofullständiga jordbruk m. m. stadgade arealbegränsningen skall icke gälla beträffande bidrag från norrländska skogsproduktionsanslaget. Bidrag till skogsvårdsåtgärder, som verkställas inom Norrland utanför det nuvarande tillämpningsområdet för bestämmelserna angående sistnämnda anslag, böra bestämmas enligt de grunder, som gälla för bidrag för statens skogsutdikningsanslag, statens skogsodlingsanslag och anslaget till väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo. Bidrag skola dock få utgå även till aktiebolag. I överensstämmelse med domänstyrelsens och skogsstyrelsens förslag böra de för lappmarkerna och därmed likställda områden gällande bestämmelserna om bidrag från norrländska skogsproduktionsanslaget tillämpas i fråga om bidrag till betesanläggningar å sådana skogar, vilka gränsa till skogsvårdsområde men ligga utanför skogsproduktionsanslagets nuvarande tillämpningsområde och vilkas medtagande vid betesreglering utgör en nödvändig förutsättning för regleringens rationella genomförande. Beträffande skogar av allmän natur skola bidrag få utgå till innehavare eller arrendator av torp, kolonat eller annan lägenhet.

Beträffande den verksamhet, som hittills bedrivits med stöd av norrländska skogsproduktionsanslaget, har kommittén anført.

Verksamheten har haft sin största omfattning inom Västerbottens län. Enligt uppgifter från skogsvårdsstyrelsen i detta län, avseende tiden från verksamhetens igångsättande fram till utgången av november 1944, har inom länet utförts inventering på 68 skogsvårdsområden med en sammanlagd areal av 197 913 hektar. Skogsvårdsplaner ha fastställts för 35 skogsvårdsområden, berörande 690 fastigheter och omfattande en totalareal av 97 253 hektar. Härav komma 69 344 hektar på produktiv skogsmark. Arbetskostnaden har beräknats till 2 622 448 kronor, vartill bidrag föreslagits skola utgå med 1 875 741 kronor.

Antalet betesanläggningar, som av skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län planlagts i samband med förevarande verksamhet, uppgår till 843, omfattande 1 616 hektar kulturbete och 2 355 hektar naturbete. Bidrag ha beviljats till 352 företag med ett sammanlagt belopp av 684 615 kronor, varav 539 376 kronor grundbelopp och 145 239 kronor tilläggsbelopp. Beståndsvård har planlagts å 83 företag med en areal av 588,6 hektar och bidrag till sådant ändamål ha beviljats med tillhoppa 13 963 kronor, varav 11 879 kronor grundbelopp och 2 084 kronor tilläggsbelopp. Vad angår återväxtåtgärder, har planläggning skett i fråga om 208 företag med en areal av 2 081,45 hektar och bidrag beviljats till ett totalbelopp av 80 055 kronor, varav 64 813 kronor grundbelopp och 15 242 kronor tilläggsbelopp. Härav komma 7 914 kronor på hyggesrensning, 13 877 kronor på bränning, 3 554 kronor på markberedning, 50 977 kronor på sådd, 130 kronor på grönkvisning som komplettering till sådd, 2 406 kronor på plantering och 1 197 kronor på hägnad. Slutligen har skogsdikning planlagts för 3 företag till en längd av 2 041 meter — bidrag beviljade med 1 724 kronor, varav 1 293 kronor grundbelopp och 431 kronor tilläggsbelopp — samt skogsvägar planlagts för 5 företag med en sammanlagd väglängd av 26 470 meter.

Arbetet med betesregleringar har uppdragits åt en hos skogsvårdsstyrelsen anställd beteskonsulent, vilken haft till hjälp en å tre assistenter och en å två agronomer, de senare med sommaranställning, samt ett helårsanställt biträde med samma utbildning som vandringsrättare. Inventeringen av skogsvårdsarbetena har verkställts av taxeringsledaren med biträde av två assistenter. Sedan fältarbetet inom skogsvårdsområdet avslutats, samlas uppgifterna till styrelsens betes- och taxeringsavdelningar.

Från skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län har inhämtats, att ifrågavarande verksamhet i detta län på grund av brist på förrättningsmän och arbetskraft i skogsbygderna ej igångsatts förrän under år 1944. Till skogsvårdsstyrelsen ha intill mitten av december 1944 inkommit 12 ansökningar om bildande av skogsvårdsområden. Dessa områden omfatta 139 fastigheter och en totalareal av omkring 38 000 hektar, varav omkring 27 000 hektar produktiv skogsmark. Tre områden ha inventerats, omfattande 33 fastigheter och en sammanlagd areal av omkring 6 055 hektar, varav omkring 4 000 hektar utgöras av produktiv skogsmark. Inom dessa tillämnade skogsvårdsområden ha 31 kulturbetesanläggningar planerats, omfattande en areal av omkring 85 hektar.

Hos skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län har sedan den 1 maj 1944 en jägmästare varit anställd speciellt för planläggning av ifrågavarande verksamhet.

Vad slutligen angår Norrbottens län har nu äsyftad verksamhet där i stort sett börjat först under sommaren 1944, vilket dröjsmål bland annat föranletts av personalsvårigheter med hänsyn till inkallelser m. m. Till skogsvårdsstyrelsen ha ansökningar inkommit om bildande av 46 skogsvårdsområden. Av dessa ha fullständigt planlagts 14 områden med en totalareal av ungefär 40 000 hektar, varav ungefär 25 000 hektar produktiv skogsmark.

För planläggning av förevarande verksamhet har skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län haft sysselsatta en jägmästare och två forstmästare samt två agronomer, de senare med sommaranställning. Utöver denna personal har en jägmästares tid delvis disponerats för medverkan i vad gäller betesanställningar.

Såsom allmän motivering till sitt förslag har norrlandskommittén anfört i huvudsak följande.

Frågan om vad som från det allmännas sida bör göras för att främja skogsbruket i Norrland är för närvarande i vissa avseenden föremål för omprövning även på andra håll än inom norrlandskommittén. Sålunda överväger skogsvårdsstyrelseutredningen frågan om möjligheterna att tillförsäkra skogsvårdsstyrelserna en jämnare och för fullgörande av deras verksamhet tillräcklig medelstillgång och i samband härmed även skogsvårdsstyrelsernas organisatoriska förhållanden och omfattningen av de skogsvårdsstyrelserna åvilande arbetsuppgifter, vilka äro av den art, att kostnaderna för desamma höra täckas av allmänna medel. Utredningens överväganden härutinnan torde även kunna komma att beröra bidragsgivningen till olika skogliga ändamål samt frågan huruvida dessa bidrag skola täckas genom anslag å budgeten eller av skogsbruket samfällt. I vad mån staten bör lämna bidrag till skogsvårdsåtgärder, torde även bliva beroende av omfattningen av skogsägarnas förpliktelser att själva sörja för skogsåterväxt. Enligt vad kommittén erfarit, ägnas vid den utredning angående revision av skogsvårdslagen, som skogsstyrelsen enligt Kungl. Maj:ts uppdrag har att verkställa, även uppmärksamhet åt huru skogsägarnas reproduktionsplikt bör vara reglerad i framtiden. De spörsmål, som avses skola behandlas av nämnda båda utredningar, utgöra i vad de avse Norrland viktiga delproblem av frågan om möjligheterna att öka avkastningsförmågan hos skogarna i norra Sverige. Dessa utredningar beräknas ej komma att slutföras ännu på åtskillig tid. Med hänsyn härtill torde det ej vara möjligt för norrlandskommittén att nu taga slutlig ställning till nämnda fråga i hela dess vidd. Särskilt till spörsmålet i vad mån och på vad sätt staten genom omläggning av sin bidragsverksamhet kan bättre än hittills främja ett rationellt skogsbruk i Norrland synes ståndpunkt icke kunna tagas utan att åtskilliga frågor, som avses att behandlas av skogsvårdsstyrelseutredningen, bliva föremål för övervägande.

Det sagda innebär självfallet icke, att hinder skulle föreligga för norrlandskommittén att bryta ut vissa spörsmål och behandla dessa särskilt, oberoende av ifrågavarande utredningar. Ett sådant spörsmål gäller vad som kan göras för att minska olägenheterna av skogsbetningen. Frågan härom har sedan länge varit aktuell. Delade meningar ha visserligen framträtt angående omfattningen av de skador, som betesdjuren åstadkomma å skogen, men enighet torde dock numera råda därom att skogsbetning i regel icke kan tillrådas i ett rationellt bedrivet jord- och skogsbruk. Den omständigheten att utnyttjandet av skogsbete som underlag för sommarutfodring icke blott kan anses vara ägnat att försvåra skogarnas återväxt utan även måste betraktas som i allmänhet icke önskvärt ur kreatursskötselns synpunkt synes särskilt motivera, att ifrågavarande spörsmål behandlas för sig. Ett annat spörsmål som synes kunna bliva föremål för ett isolerat bedömande är frågan om åvägbringande av en ökad planmässighet inom skogsvårdsarbetet genom upprättande av skogsvårdsplaner. Redan 1936 års skogsutredning förordade i sitt år 1938 avgivna betänkande angående åtgärder för främjande av en ändamålsenlig virkesproduktion bland annat en allmän plan-

läggning av den med statsmedel understödda skogsvårdsverksamheten. I detta sammanhang förtjänar även nämnas, att skogsstyrelsen i cirkulärskrivelse den 11 december 1944 fäst skogsvårdsstyrelsernas uppmärksamhet på lämpligheten av att, såvitt gäller beredskapsarbeten på skogsvårdens område, arbetena koncentreras genom att planläggas områdesvis.

Båda nu berörda spörsmål behandlades även av 1939 års skogsproduktionskommitté. I sitt samma år avgivna betänkande framhöll sålunda produktionskommittén, att det syntes nödvändigt att organisera skogsvårdsarbetet regionvis, varigenom de indirekta kostnaderna för verksamheten bleve lägre och arbetseffekten större. Till grund för arbetet borde läggas skogsvårdsplaner, innefattande för en tioårsperiod de åtgärder för betesreglering, skogsvård och väganläggning, som för varje särskild fastighet borde vidtagas under de olika åren. Enligt vad utredningen vidare anförde, kunde föryngringsåtgärder icke komma till utförande i erforderlig omfattning, med mindre skogarna fredades mot betning. På grund härav borde det statsunderstödda skogsvårdsarbetet omfatta även betesanläggningar, som utfördes i samband med betesregleringar.

Detta skogsproduktionskommitténs förslag ligger till grund för bestämmelserna angående det norrländska skogsproduktionsanslaget. Skälen till att detta anslags användning inskränkts till lappmarkerna och därmed jämförliga områden torde ha varit, att en begränsning ansetts önskvärd med hänsyn till verksamhetens försökskaraktär och att det allmänna förmenats ha ett visst ansvar för lappmarksskogarnas dåliga tillstånd på grund av de särskilda författningsbestämmelser, som varit gällande för dessa skogar. Härtill kommer, att den långa omloppstiden för skogarna i ifrågavarande trakter måste verka återhållande på skogsägarnas intressen för att verkställa skogsodling m. m.

Såvitt framgår av uppgifter, som norrlandskommittén införskaffat från skogsvårdsstyrelserna i de norrländslän, där bestämmelserna om skogsproduktionsanslaget hittills varit tillämpliga, har ifrågavarande verksamhet redan lett till påtagliga resultat. Därest man även inom övriga delar av de norrländska länen vill främja en utveckling mot ökad planmässighet inom skogsvårdsarbetet samt förbättrade betesförhållanden, synes det sålunda ligga nära nära hands att utvidga tillämplighetsområdet för anslaget. Kommittén får hänvisa till att jordbruksutskottet vid 1944 års riksdag i sitt utlåtande nr 37 funnit det i princip icke vara något att erinra mot att möjligheter tillskapades att från skogsproduktionsanslaget utlämna bidrag till skogsvårdande åtgärder även å andra skogar i Norrland, än där så med nu gällande bestämmelser vore möjligt, utan att det tvärtom vore angeläget att så kunde ske. Utskottet har däremot förklarar sig icke kunna giva sin anslutning till att bidragen överlag skulle utgå efter enahanda grunder som nu gälla. I sistnämnda hänseende får kommittén framhålla, att samma skäl för höjning av bidragen till skogsvårdsåtgärder som ansetts föreligga för lappmarkernas del, ej kunna åberopas med avseende å övriga områden i Norrland. Till grund för bidragsbeloppens bestämmande inom dessa senare områden torde böra läggas de föreskrifter, som gälla för statsbidrag i allmänhet. En samordning mellan dessa och de särskilda regler, som skola gälla för bidrag till motsvarande åtgärder inom skogsvårdsområden, är sålunda nödvändig. På denna punkt måste helt naturligt kraven bliva väsentligt strängare, när fråga är om en hel landsdel än när det, som hittills varit fallet, gäller ett relativt begränsat område med så speciella förhållanden som de i lappmarkerna rådande.

I fråga om grunderna för beviljandet av bidrag till betesanläggningar och därmed sammanhängande nyodlingar har norrlandskommittén anfört.

Bidrag till betesförbättringar kan enligt kungörelsen den 30 juni 1939 (nr 466) angående statsbidrag till förstärkning av ofullständiga jordbruk m. m. utgå med högst 60 procent av den beräknade kostnaden för åsyftad förbättringsåtgärd. Bidraget får dock icke uppgå till mer än 250 kronor för hektar av den för förbättring avsedda arealen. Denna sistnämnda begränsning innebär tydligen, att bidrag med fullt belopp av 60 procent av kostnaden endast beviljas för betesförbättring å sådan jord, där förbättringsåtgärderna kunna genomföras för omkring 400 kronor per hektar eller lägre kostnad. Överstigande kostnad har jordägaren härvid själv att betala. Kostnaderna för betesanläggningar torde i norra Sverige i många fall ställa sig jämförelsevis höga. Principiellt synes det riktigt, att en sådan begränsning av bidraget per hektar finnes, som kan tjäna som en garanti för att till betesanläggning icke utväljes för ändamålet olämplig mark. Emellertid förekommer det, att jordägaren icke har något val utan måste, därest han överhuvudtaget skall kunna anlägga beten för sina djur, härför taga i anspråk mark, som blir kostsam att iordningställa. Detta är ofta fallet i skogsbygderna i norra Sverige. Med hänsyn till den betydelse, boskapsskötseln har för befolkningen i dessa trakter, synes det angeläget, att betesfrågan här ordnas på det mest rationella sätt. Det förefaller då skäligt, att det allmänna bidraget till kostnaderna för dessa betesanläggningar i samma relation som då fråga är om andra, billigare iordningställda beten och utan en så snäv begränsning till visst belopp per hektar, som nu gäller. Med hänsyn till önskvärdheten att uppmuntra till kombinerade betesanläggningar och skogsvårdsplaner böra enligt kommitténs mening betesförbättringsbidrag till fullt belopp av 60 procent av kostnaden inom de fem norrlandslänen — tillräcklig anledning torde icke finnas att undantaga något av dessa län — få utgå till beten, som draga ända upp till 1 000 kronor per hektar i anläggningskostnad, under förutsättning att vederbörande fastighetsägare ingår som delägare i skogsvårdsområde. Detta innebär, att maximum för bidraget under angivna förutsättning bör utgöra 600 kronor per hektar. I den mån kostnaden för betesförbättring överstiger förstnämnda belopp, kommer överskjutande belopp att i sin helhet belasta jordägaren. I undantagsfall torde dock böra medgivas, att bidrag till delägare i skogsvårdsområde får uppgå till 60 procent även å kostnad överstigande 1 000 kronor. Icke heller i sådant fall torde emellertid bidragen till delägarna i skogsvårdsområdet genomsnittligt få överstiga 600 kronor per hektar.

Enligt de nu gällande bestämmelserna för det norrländska skogsproduktionsanslaget kan till betesanläggning liksom till skogsvårdsåtgärder beviljas tilläggsbidrag med högst hälften av det belopp, varmed den av skogsvårdsstyrelsen godkända kostnaden överstiger det beviljade grundbeloppet. Sådant tilläggsbidrag kan utgå till enskild person, som själv brukar den fastighet, varå eller för vars förbättrande åtgärden företages, under förutsättning att han på grund av svag ekonomi eller annan jämförlig anledning kan antagas icke vara i stånd att utan tilläggsbelopp utföra åtgärden eller ock att nyttan av åtgärden kommer bidragstagaren till del först efter avsevärd tid. Enligt kommitténs mening finnas icke tillräckliga skäl att undandraga jordbrukarna utanför lappmarkerna och därmed jämställda områden möjligheten att komma i åtnjutande av nu ifrågavarande tilläggsbidrag till betesanläggningar, under förutsättning att de åtaga sig de prestationer som följa med att de ingå i ett skogsvårdsområde. Även vid tilläggsbidragets bestämmande torde

böra räknas med en högsta kostnad av 1 000 kronor, varvid tilläggsbidragets högsta belopp kommer att utgöra 200 kronor per hektar. Där i undantagsfall bidragets grundbelopp medgivits få beräknas på en högre kostnad, bör motsvarande även gälla tilläggsbidraget. Vid tillämpning av den föreslagna regeln, att de bidrag till betesanläggningar, som tillkomma delägare i skogsvårdsområde, genomsnittligt ej böra få överstiga 600 kronor per hektar, bör bortses från tilläggsbidragen. Kommittén vill framhålla att, även om en jordbrukare enligt nu förordade regler skulle erhålla ett bidrag av 800 kronor till en betesanläggning, som kostar 1 000 kronor, och sålunda själv endast behövde vidkännas 200 kronor, denna utgift likväl är större än som faller på en i södra eller mellersta Sverige bosatt jordbrukare, vilken vid en kostnad av 400 kronor kan erhålla omkring 250 kronor i bidrag och själv allenast åsamkas en utgift av omkring 150 kronor.

Enligt förenämnda kungörelse angående statsbidrag till förstärkning av ofullständiga jordbruk m. m. kan bidrag till nyodling beviljas till belopp motsvarande högst 60 procent av kostnaden för nyodlingen, dock med högst 400 kronor per hektar. För vinnande av konsekvens vid ifrågavarande bidragsgivning torde även nu berörda bidrag böra få uppgå till 600 respektive i vissa fall 800 kronor per hektar, där nyodlingen sker såsom ett led i åtgärderna för att ordna betesfrågan i samband med inrättande av skogsvårdsområde. Enligt praxis torde en motsvarande tillämpning redan förekomma, i vad gäller bidrag från skogsproduktionsanslaget inom lappmarkerna och därmed likställda områden.

Med hänsyn till bidragsgivningens sammankoppling med bildandet av skogsvårdsområden synas tillräckliga skäl icke föreligga att under sådana förhållanden, varom nu är fråga, från erhållande av bidrag utesluta ägare eller brukare av jordbruk, vars åkerareal överstiger 20 hektar.

Slutligen torde böra uppmärksammas att en provisorisk höjning av procenttalet för ifrågavarande betesförbättringsbidrag avsetts skola komma till stånd, i den mån så erfordras med hänsyn till önskvärdheten att främja en intensifiering av verksamheten under en kommande fredskris. Om så sker — kommittén har ej anledning att här taga ställning till tanken på en sådan höjning — torde tilläggsbidrag av det slag, som nyss förordats av kommittén, ej böra få utgå med högre belopp än att sammanlagda bidragssumman motsvarar det belopp, var till betesförbättringsbidrag jämte tilläggsbidrag kan utgå enligt kommitténs föreliggande förslag.

Beträffande de av kommittén föreslagna grunderna för utlämnande av bidrag från norrländska skogsproduktionsanslaget till skogsvårdsåtgärder, som vidtagas utanför det nuvarande tillämpningsområdet för bestämmelserna om anslaget, har kommittén anfört följande.

För skogsvårdsbidrag gälla olika regler om åtgärderna vidtagas under lieder av arbetslöshet och om åtgärderna verkställas under andra tider. I senare fallet utgår bidraget med följande grundbelopp i förhållande till kostnaderna, nämligen för torrlägningsarbeten med högst 50 procent i de fyra nordligaste länen och högst 40 procent i landet i övrigt, för skogsodling och vissa andra åtgärder för vinnande av en ändamålsenlig skogsproduktion med högst 50 procent i hela landet samt för byggande av väg med 50 procent, där fråga är om stamväg, och med högst 40 procent, där fråga är om annan skogsväg, dock att bidragen i särskilda fall kunna höjas upp till högre procentsatser än de nu angivna. I tider då arbetslöshet råder har bidrag föreslagits skola utgå för byggande av stamväg med ett grundbelopp av 70

procent samt för annan skogsvårdsåtgärd med 60 procent, varvid i båda fallen vissa tilläggsbidrag skulle kunna beviljas. Enligt bestämmelserna för skogsproduktionsanslaget utgår statsbidrag i lappmarken med dels grundbelopp och dels tilläggsbelopp, det förstnämnda uppgående till 40 procent, när fråga är om anläggning eller förbättring av väg, samt till 60 procent beträffande annan skogsvårdsåtgärd. Utgår man från dessa sistnämnda grundbelopp samt beaktar att skogsproduktionskommittén på sin tid föreslog, att en skillnad på minst 10 procent borde föreligga mellan bidragen i lappmarkerna och i övriga Norrland, skulle bidraget från skogsproduktionsanslaget i övriga delar av Norrland som regel icke böra överstiga 50 procent. Under sådana förhållanden samt med hänsyn till angelägenheten att i nuvarande läge sådana ändringar av bestämmelserna om den statliga bidragsverksamheten för skogsvårdens befrämjande icke vidtagas, som äro ägnade att försvåra en blivande revision av dem, vill kommittén förorda, att bidragen för skogsvårdsåtgärder, som verkställas inom skogsvårdsområde i andra delar av Norrland än lappmarkerna, bestämmas till samma belopp, som utgå för åtgärder utanför skogsvårdsområde. Visserligen har inom kommittén ifrågasatts, att en sådan ordning icke skulle innebära tillräcklig stimulans för den enskilde att medverka vid bildande av skogsvårdsområde. Enligt kommitténs mening erbjuder emellertid ett deltagande däri betydande förmåner. Det medför sålunda bland annat, att vederbörande fastighetsägare kostnadsfritt erhåller en skogsvårdsplan för sin fastighet — kostnaderna härför bestridas av skogsvårdsstyrelsen — samt vidare att denna tillhandahåller honom likaledes kostnadsfritt erforderlig skogsodlingsmaterial och hägnadstråd. Framhållas bör vidare, att betesförbättringsbidraget och i förekommande fall bidraget till nyodling kommer att ställa sig betydligt gynnsammare för deltagare i skogsvårdsområde än för annan jordbrukare.

I motsats till skogsproduktionsanslaget få skogsutdiknings- och skogsodlingsanslagen ej utnyttjas till förmån för aktiebolag. Emellertid torde det ofta visa sig lämpligt, att bolag lika väl som enskilda ingå i sådana skogsvårdsområden, som kommittén nu föreslår skola komma till stånd även utanför lappmarkerna. För att bolagen skola uppmuntras härtil, torde även dessa böra få komma i åtnjutande av bidrag i nu berörda fall. Kommittén vill erinra om att 1936 års skogsutredning på sin tid föreslog, att bolagen skulle få komma i åtnjutande av bidrag ur skogsodlings- och skogsutdikningsanslagen.

Inom kommittén har ifrågasatts, att skogsvårdsbidragen i allmänhet borde, i anslutning till vad som gäller enligt de nuvarande bestämmelserna för skogsproduktionsanslagets användning i lappmarkerna och därmed likställda områden, kunna förbindas med tilläggsbidrag, där skogsägare är i särskilt behov härav för utförandet av ifrågakommande åtgärder. 1936 års skogsutredning framlade ock ett förslag i sådan riktning, vilket dock ännu ej föranlett någon statsmakternas åtgärd. Ehuru kommittén funnit vissa skäl tala för en dylik anordning, har emellertid kommittén ansett det böra anstå med ett slutligt ställningstagande till detta spörsmål i avvaktan på ytterligare överväganden och på att en allmän reglering av bidragsverksamheten till skogsvårdsåtgärder upptages till avgörande.

Kommittén förutsätter att, därest under tider av arbetslöshet bidrag till skogsutdikning m. m. bestämmas skola utgå enligt andra grunder än de nu gällande, dessa nya grunder även skola få tillämpas i fråga om arbeten, som utföras inom skogsvårdsområde utanför lappmarkerna.

I den mån de nuvarande bestämmelserna för skogsproduktionsanslaget med föreslagna modifikationer göras tillämpliga även utanför lappmarkerna och med dem likställda områden, kommer möjlighet att föreligga för

Kunql. Maj:t att med stöd av 12 § lagen den 2 juni 1933 om ägofred (i detta lagrumms lydelse enligt lag den 14 juni 1940) meddela förordnande om att bestämmelserna angående betesreglering skola gälla även beträffande del av nu avsedda områden.

Handhavandet av bidragsgivningen från norrländska skogsproduktionsanslaget borde enligt kommitténs mening såväl i fråga om skogsvårdsåtgärder som beträffande betesförbättringar och därmed sammanhängande nyodlingar i likhet med vad hittills varit fallet ankomma på skogsvårdsstyrelserna. Ett nära samarbete mellan dessa och hushållnings-sällskapen borde emellertid äga rum. Skogsvårdsstyrelserna måste därjämte beredas möjlighet att för ifrågavarande arbetsuppgifter avdela särskild personal med sakkunskap i betesfrågor.

Beträffande Norrlands skogsvårdsförbunds, Svenska skogsvårdsföreningens och Sveriges skogsägareförbunds framställning om en skoglig åtgärdsinventering å de enskilda skogarna i de fyra nordligaste länen har kommittén anfört.

Kommittén har ansett sig icke böra i nu förevarande sammanhang fatta någon bestämd ståndpunkt till detta förslag. Det bör ihågkommas, att skogsstyrelsen i samarbete med skogsvårdsstyrelserna upprättat en allmän plan för effektivisering av skogsvårdsarbetet för det fall, att efter det nu pågående krigets slut behov skulle uppstå av mera omfattande sysselsättningsbefrämjande åtgärder. Behovet av beredskapsåtgärder på skogsbrukets område torde härigenom redan vara säkerställt för de närmaste åren. Det kan vidare ifrågasättas, om icke det omfattande arbete, som en allmän inventering skulle medföra för skogsvårdsstyrelserna, komme att försvåra för dessa att hinna upprätta planer för de mera aktuella skogsvårdsåtgärderna. Den uppmuntran till bildande av skogsvårdsområden, som ett genomförande av kommitténs föreliggande förslag torde innebära, kommer av allt att döma att medföra ökade krav på skogsvårdsstyrelserna. I den mån styrelserna emellertid kunna disponera tid för inventeringsåtgärder, torde det få förutsättas, att styrelserna skola begagna tillfällena härtill. För övrigt kan sägas, att planläggningen av skogsvårdsområden i och för sig innefattar en inventering av erforderliga åtgärder och sålunda delvis motsvarar samma syfte, som avsetts i framställningen.

Det av domänstyrelsen och skogsstyrelsen framlagda förslaget om utvidgning av tillämpningsområdet för de för lappmarkerna och därmed jämställda områden gällande bestämmelserna m. m. har kommittén funnit sig kunna biträda med vissa modifikationer. Här om har kommittén anfört i huvudsak följande.

Fråga om tillämpning av de för lappmarkerna och därmed likställda områden gällande bestämmelserna på fastighet utanför dessa områden torde för varje särskilt fall böra underställas skogsstyrelsens prövning. I vad gäller bidrag till innehavare av torp, kolonat eller annan lägenhet beträffande skogar av allmän natur synas övervägande skäl tala för att de högre bidragen från skogsproduktionsanslaget få utgå till dessa under förutsättning att de äro så belägna, att de kunna ingå i åsyftat skogsvårdsområde, men att det

bör ankomma på jordägaren, d. v. s. för kronans lägenheter domänstyrelsen, att bedöma, i vad mån även andra lägenhetsinnehavare än nyss avsetts böra komma i åtnjutande av de högre bidragen, och bestrida kostnaderna härför.

Beträffande de för den utökade verksamheten erforderliga statsmedlen har kommittén anfört.

Ett genomförande av kommitténs förslag kommer att medföra ökade utgifter å skogsproduktionsanslaget. Då det icke torde vara att räkna med någon reservation på detta anslag, som kan utnyttjas för den av kommittén föreslagna utökade verksamheten, bör hänsyn tagas härtill vid beräkningen av nya medel å skogsproduktionsanslaget för budgetåret 1945/46. Att med någon större grad av säkerhet beräkna den ökning av anslaget, som kan visa sig behörlig på grund av den ovan föreslagna utvidgningen av anslagets användning, är givetvis omöjligt. Frågan härom blir beroende av efterfrågefrekvensen samt tillgången på personal för erforderlig planläggning m. m. Kommittén vill dock med tanke på anslagets utökade användning förorda en höjning av förevarande anslag för nästa budgetår med 500 000 kronor. Av detta anslag skulle då bestridas utgifter såväl för bidrag till skogsvårdsåtgärder och betesanläggningar — i förekommande fall nyodlingar — som för skogsvårdsstyrelsens kostnader för handhavandet av den utökade verksamheten, inberäknat kostnader för skogsvårdsplaner, skogsodlingsmaterial och hägnadstråd.

Överdirektören G. Strindlund har i sitt förenämnda, vid kommitténs förslag fogade särskilda yttrande anfört i huvudsak följande.

Norrlandskommitténs förslag om utsträckande av verksamheten i samband med norrländska produktionsanslaget till att omfatta hela Norrland kan icke biträdas. En sådan åtgärd skulle icke komma att medföra den avsedda effekten utan snarare visa sig hinderlig i fråga om anläggande av beten och betesfredning av skogarna.

Vid sitt ställningstagande i berörda spörsmål synes kommittén närmast ha påverkats av erfarenheterna från Västerbottens lappmark, varvid dock förbisetts de väsentliga olikheter, som i vissa betydelsefulla avseenden föreligga mellan lappmarkerna och Norrland i övrigt. Särskilt böra uppmärksammas skiljaktigheterna i den normala reproduktionsplikt, som gällande skogsvårdslagstiftning regelmässigt uppställer inom olika områden. I lappmarkerna finnes möjlighet — vilken också tillämpats i stor utsträckning — att medgiva begränsning av skyldigheten att efter avverkning sörja för skogens återväxt. Någon motsvarighet härtill är icke tillfinnandes för det övriga Norrland. Det bör vidare uppmärksammas, att återväxtbestämmelserna, som ju träda i funktion när skogen avverkats, ägt giltighet i Norrbottens och Västerbottens läns lappmarksområden från och med år 1934 och i dessa läns kustland från och med år 1925 men i övriga norrlandslän utanför lappmarkerna från och med år 1905 med undantag av skydds- och vissa svår-föringrade skogar i Jämtlands län. För dessförinnan uppkomna kalmarker eller dylikt föreligger ingen skyldighet att vidtaga åtgärder för återväxtens betryggande. I de delar av Norrland, där full återväxtplikt sedan lång tid tillbaka varit stadgad, torde numera praktiskt taget alla skogbärande marker ha övergått av huggningar; så lär icke vara fallet för lappmarkernas vidkommande vad angår tiden från år 1934. Med hänsyn till att de för skilda skogsvårdsanslag uppställda reglerna icke tillåta att statsbidrag lämnas till åtgärd, som någon enligt lag eller författning är pliktigt vidtaga, synes uppen-

bart att understödsverksamheten för ifrågavarande ändamål är avsevärt mera begränsad inom andra delar av Norrland än lappmarkerna. Densamma kommer huvudsakligen att avse kala eller på annat sätt vanhävdade skogsmarker, som »av ålder», d. v. s. före återväxtbestämmelsernas ikraftträdande, befunnit sig i otillfredsställande skick, ävensom vattensjuka för skogsbörd lämpliga marker, under det att övriga skogsvårdsåtgärder av förevarande slag måste anses lagligen åvila markägarna och följaktligen icke äro bidragsberättigade.

Vid sådant förhållande och då kommittén icke föreslagit ändring i grunderna för skogsvårdsbidragen torde någon särskild lockelse att anlita skogsproduktionsanslaget icke göra sig gällande, i synnerhet ej om skogsägaren för egen del redan ordnat nöjaktiga beten, vilket ofta torde vara fallet framför allt vid de något större gårdarna i kustlandet. Man kan nämligen ej utan vidare förutsätta, att han då skall visa mera omedelbart intresse för att genom anslutning till skogsvårdsområde planmässigt påskynda eventuellt eftersläpande och kanske kostbara skogsvårdsåtgärder på egna marker för att underlätta en lösning av betesfrågan för andra djurägare. Här ligger risk för att kommitténs förslag omsatta i praktiken skulle komma att motverka sina egna syften.

Det förvisso synnerligen angelägna ändamålet att ernå förbättrade betesmöjligheter och samtidigt skydda skogen mot betning synes kunna effektivare nås på en annan väg. Därest villkoren för åtnjutande av betesförbättringsbidrag från anslaget till förstärkning av ofullständiga jordbruk ställas i paritet med de av kommittén nu föreslagna bestämmelserna för sådant bidrag från skogsproduktionsanslaget — däri inbegripet villkoret om kreaturens hållande från skogen — samt vederbörande hushållningssällskap utrustas med nödiga resurser för verksamhetens ändamålsenliga bedrivande, ha goda förutsättningar skapats för ett verkligt gagnande och fruktbringande arbete. Med hänsyn till betydelsen härav för de många ofullständiga jordbruk, som finnas i Norrland, måste detta arbete vara en av de viktigaste uppgifterna för hushållningssällskapen.

Givetvis får man icke förringa betydelsen av ett mera systematiskt bedrivande av skogsvårdsverksamheten inom större områden, varigenom säkerligen under vissa förhållanden vinningar till båtnad för virkesproduktionen kunna göras. Det bör understrykas, att skogsvårdsstyrelserna äro oförhindrade att organisera skogsvårdsarbetet regionvis och att ett sådant förfarande för särskilda fall redan rekommenderats av skogsstyrelsen i samband med pågående planläggning av skogsförbättringsföretag till motverkande av arbetsbrist vid en eventuell fredskris. Såsom 1936 års skogsutredning framhållit, böra skogsvården och verksamheten för befrämjande av densamma inriktas planmässigt. Upprättandet av skogsvårdsplaner, för enstaka fastigheter eller flera sådana gemensamt, bör vara en skogsvårdsstyrelserna tillkommande ordinarie verksamhet, som skall drivas oberoende av om norrländska skogsproduktionsanslaget vinner användning utanför lappmarkerna eller ej. Det ligger då givetvis vikt på, att skogsvårdsstyrelserna verkligen kunna nöjaktigt tillgodose denna betydelsefulla uppgift.

I sitt vid kommitténs förslag fogade särskilda yttrande har kronojägaren P. O. Westerlund föreslagit, att enskilda jordbrukare med en nettoförmögenhet understigande 10 000 kronor skulle få komma i åtnjutande av 20 procent högre bidrag från norrländska skogsproduktionsanslaget än övriga skogsägare.

Yttrandena.

Norrlandskommitténs förslag har i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran i de yttranden, som avgivits av domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen, riksräkenskapsverket, länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, samma läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott, skogsvårdsstyrelserna i Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, överjägmästarna i Gävle—Dala distrikt, mellersta Norrlands distrikt, Umeå distrikt, Skellefteå distrikt, nedre Norrbottens distrikt och övre Norrbottens distrikt, Svenska skogsvårdsföreningen, Norrlands skogsvårdsförbund, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Sveriges skogsägareförbund och Skogsindustriernas samarbetsutskott. I vissa av dessa yttranden ha dock framställts erinringar mot olika delar av förslaget. Skogsstyrelsen, länsstyrelserna i Kopparbergs, Gävleborgs och Västernorrlands län, samma läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott, skogsvårdsstyrelsen i Kopparbergs län, Svenska vall- och mosskulturföreningen samt Riksförbundet landsbygdens folk ha uttalat sig för de av överdirektören G. Strindlund inom kommittén framförda synpunkterna. Mot skogsstyrelsens beslut att biträda dessa synpunkter ha ledamöterna i styrelsen revisionssekreteraren C. E. Hagbergh och direktören M. B. Holmbäck anmält avvikande mening och yrkat att styrelsen bort tillstyrka norrlandskommitténs förslag i dess helhet. Endast statskontoret, skogsvårdsstyrelsen i Gävleborgs län och skogsvårdsstyrelseutredningen ha helt avstyrkt förslaget. Statskontoret har därvid, under erinran om att de i kommitténs förslag berörda problemen vore under övervägande inom skogsvårdsstyrelseutredningen och att skogsstyrelsen påbörjat utredning angående revision av skogsvårdslagen, hemställt, att kommitténs förslag icke måtte föranleda annan åtgärd än att detsamma överlämnades till skogsvårdsstyrelseutredningen för att tagas i beaktande vid fullgörandet av utredningens uppdrag. Skogsvårdsstyrelseutredningen har framhållit, att kommitténs förslag innebure att befattningen med betesfrågor i Norrland skulle även utanför lappmarkerna ankomma på skogsvårdsstyrelserna och att utredningen därigenom skulle i viss mån bindas vid sitt ställningstagande till bidragsfrågorna. Med hänsyn härtill ifrågasatte utredningen om icke tills vidare borde anstå med den föreslagna utvidgningens genomförande. Av yttrandena må här i övrigt återgivas följande.

Sveriges skogsägareförbund har i sitt yttrande framhållit följande allmänna synpunkter på norrlandskommitténs förslag.

All hittills vunnen erfarenhet har visat, att den rationalisering av skogsvårdsarbetet med ett metodiskt samordnande av åtgärderna på närliggande fastigheter, vilken kan åvägabringas genom bildande av skogsvårdsområden och uppgörande av skogsvårdsplan enligt bestämmelserna för norrländska skogsproduktionsanslaget, är till utomordentligt gagn. Det har även visat sig, att bildandet av skogsvårdsområden propagandamässigt varit av stor betydelse. De mer framsynta och intresserade skogsägarna ha därvid dra-

git de trögare med sig. Sålunda har man genom bildandet av skogsvårdsområden kunnat nå ett klientel, som tidigare varit svårpåverkat. Detta är av synnerlig betydelse för en framgångsrik handläggning särskilt av den eljest ofta nog svårlösta betesfrågan. Vid strävandena att åvägabringa förbättrad skogsvård och höjd skogsproduktion i Norrland intager betesproblemet nämligen en nyckelställning. Det måste erkännas, att skogens föryngning i Norrland icke hållit jämna steg med avverkningarna. Förhoppningarna om erhållande av naturlig återväxt ha av många anledningar i stor omfattning icke infriats. Å väldiga arealer måste inom de närmaste årtiondena företagas skogsodlingar, det må nu vara sådana som enligt lag åligga skogsägarna eller sådana som kunna stödjas med statsbidrag. För ett framgångsrikt skogskulturarbete är emellertid betesfred ett oavvisligt villkor. Då partiella hägnader kring kulturfälten i de allra flesta fall visat sig vara ineffektiva för skapande av betesfred samt då jämväl skogen i sin helhet lider av betningen, kräver sålunda skogsvårdsarbetet, att det gemensamma mulbetet å de ohägnade norrländska skogsmarkerna avlyses inom betydande sammanhängande områden. Detta kan utan tvivel lättast och mest effektivt genomföras i samband med bildandet av skogsvårdsområden. Statsbidragen till skogsvårdsarbeten inom dessa kombineras med villkor om skogsbetets upphörande. Skogsvårdsmyndigheten har häri ett effektivt påtryckningsmedel. Att märka är även, att ägofredslagen efter därti verkställd ändring ger Kungl. Maj:t befogenhet att förordna, att bestämmelserna om betesreglering må tillämpas inom skogsvårdsområde, bildat enligt de för skogsproduktionsanslaget fastställda reglerna. Alla skäl tala sålunda enligt förbundets mening för att norrlandskommitténs nu föreliggande förslag så snabbt som möjligt bör realiseras.

Skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län har uttalat följande.

Det kan, ytligt sett, förefalla tämligen betydelselöst huruvida det allmänna skulle skänka sitt stöd efter de linjer, som av norrlandskommittén föreslagits, eller enligt överdirektören G. Strindlunds förslag. Det sistnämnda skiljer sig från norrlandskommitténs förslag väsentligen endast däri, att åtgärder för betesförbättring skulle utbrytas från skogsvårdsplanläggningen och handhavas av hushållningssällskapen, medan det som hittills skulle åvila skogsvårdsstyrelserna att ombesörja den övriga understödsverksamheten. I fråga om skogsdikning, skogsvägbyggnad och beståndsvård torde några olägenheter härigenom icke behöva befaras, eftersom dylika åtgärder äro föga beroende av betesförhållandena. Annorlunda förhåller det sig med återväxtåtgärderna, vilka förutsätta betningsfred i skogen. Huruvida reproduktionsplikt föreligger eller icke beträffande de marker, som äro i behov av föryngning, synes vara ovidkommande, då det såsom här gäller att genom samverkan skapa ett förnuftigt utgångsläge för att enskildas eller samhällets uppoffringar för skogsförnyring skola leda till åsyftat resultat. Inom Västernorrlands län torde i vart fall förekomma tillräckligt stora arealer vanhävdad skogsmark, där reproduktionsplikt icke föreligger, för att motivera att betesreglering och planläggning av förnyring böra handhavas av en och samma myndighet. Skogsvårdsstyrelsen ansluter sig därför till det av kommittén avgivna förslaget i fråga om verksamhetens organisering.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har anfört.

Det förhållandet att norrlandskommitténs förslag i viss mån endast avser ett provisorium i avvaktan på nu pågående utredningar rörande såväl skogsvårdsstyrelsernas organisation och arbetsuppgifter som en revision av skogsvårdslagen torde medföra, att förslaget i sin nuvarande utformning knap-

past kommer att lända till den åsyftade förbättringen av skogstillståndet utanför lappmarkerna och skyddsskogsområdet. Gällande reproduktionsplikt medför att anslaget icke kan utnyttjas för vissa omfattande återväxtåtgärder. Skogstillståndet inom betydande områden, där reproduktionsplikt föreligger, är nämligen mångestädes av sådan art, att effektiva återväxtåtgärder skulle bli så ekonomiskt betungande, att de svårigen kunna utkrävas av den enskilde. En kommande revision av skogsvårdslagen bör fördenskull medföra en uppmjukning av bestämmelserna rörande reproduktionsplikten, varigenom bidrag av allmänna medel skulle kunna utgå till erforderliga skogsvårdsåtgärder även på dylika marker.

Föreliggande förslag synes emellertid även i sin nuvarande form vara av stort värde, främst därigenom att de föreslagna statsbidragen till anläggande av kulturbeten torde kunna väntas komma att stimulera denna för såväl jordbruk som skogsbruk synnerligen betydelsefulla verksamhet. Skogsbetet har nämligen inom många avverkningsstrakter enligt vad skogsvårdsstyrelsen i länet uppgivit varit en av de främsta anledningarna till otillfredsställande eller helt utebliven förnyring.

Väl kan invändas, att skogsproduktionsanslaget icke skulle utgöra någon lockelse, särskilt för de skogsägare, vilka redan nöjaktigt ordnat betesfrågan, och att man icke utan vidare torde kunna förutsätta, att dylika markägare skulle visa något omedelbart intresse för att genom anslutning till ett skogsvårdsområde planmässigt påskynda eventuellt eftersläpande och kanske kostsamma skogsvårdsåtgärder på egna marker för att underlätta en lösning av betesfrågan för andra djurägare. Emellertid är ordnandet av betesfrågan mångestädes en av förutsättningarna för efterföljande skogsvårdsåtgärder och det synes vara ett ur det allmännas synpunkt billigt krav, att en skogsägare såsom motprestation för de förmånliga kulturbetesbidragen fullgör åtminstone de mest behövliga skogsvårdsåtgärderna på sina marker. Något tvång för en markägare, vars fastighet är belägen inom trakten för ett skogsvårdsområde, att ansluta sig till detsamma synes ej föreligga. Länsstyrelsen får på grund härav ansluta sig till kommitténs förslag rörande utsträckningen av giltighetsområdet för det norrländska skogsproduktionsanslaget.

Liknande synpunkter ha anförts av *Jämtlands läns hushållningssälls-kaps förvaltningsutskott*. Även *Norrlands skogsvårdsförbund* har förordat en uppmjukning av gällande bestämmelser om reproduktionsplikt i 1923 års skogsvårdslag.

Sveriges skogsägareföreningars riksförbund har i sitt yttrande anført.

Beträffande giltighetsområdet för norrländska skogsproduktionsanslaget anförde riksförbundet i yttrande över skogsproduktionsutredningens betänkande av år 1939 och även i yttrande till skogsstyrelsen den 18 februari 1944 att, då inga direkta skäl kunde anses föreligga, som motiverade att Gävleborgs län skildes från sitt sammanhang med Norrland i övrigt, det framlagda förslaget giltighetsområde borde utsträckas att även omfatta Gävleborgs län eller lämpliga delar därav.

Med hänsyn till vad riksförbundet sålunda tidigare anført är det glädjande, att norrlandskommittén nu föreslagit giltighetsområdets utsträckande till de fem norrlandslänen, alltså även Gävleborgs län. Då riksförbundet förordade giltighetsområdets utvidgning, gjordes detta emellertid med utgångspunkt från av skogsproduktionsutredningen föreslaget högre bidrag till mindre skogsägare än vad norrlandskommittén nu föreslår skola gälla för skogsvårdsåtgärder inom områden utanför lappmarkerna. Frågan kommer därmed i ett

väsentligt annat läge. I likhet med reservanten i kommittén, överdirektören G. Strindlund, förmenar riksförbundet, att de fördelar som givas i form av kostnadsfri hushållningsplan, skogsodlingsmaterial etc. icke komma att av skogsägarna anses uppväga de förpliktelser, som följa med anslutning till ett skogsvårdsområde. På grund av de sålunda ändrade förutsättningarna ställer sig riksförbundet nu ytterst tveksamt till frågan om giltighetsområdets utvidgning.

De av kommittén föreslagna ökade bidragen och i vissa fall tilläggsbidragen för anläggning och förbättring av betesmarker tillstyrker riksförbundet. Det förefaller dock riksförbundet som om de med skogsbetet följande nackdelarna och farorna för skogens vidkommande, då det gäller de stora norrländska skogsområdena, äro något överdrivna. Riksförbundet har tidigare haft tillfälle att i betesfrågor uttala sina synpunkter härutinnan och därvid bland annat framhållit, hurusom skogsbetet successivt avvecklas i och med att man inom den moderna boskapsskötseln mer och mer inser skogsbetets dåliga ekonomi och därför går in för ordnad och lönande betesdrift å mindre arealer. Automatiskt kommer därför skogsbetet att upphöra och skogsmännens krav på skilsmässa mellan skogs- och betesbruk även att tillfredsställas. Riksförbundet förmenar således, att även om det är önskvärt att skogsbetet avvecklas, så bör dock icke i alltför hög grad betesfrågan få bliva avgörande, när det gäller att vidtaga omedelbara restaureringsåtgärder på de norrländska skogarna.

Skogsstyrelsen har anslutit sig till de av överdirektören G. Strindlund inom kommittén framförda synpunkterna dels med hänsyn till att de föreslagna skogsvårdsbidragen icke syntes ägnade att i tillräcklig grad uppmuntra till bildande av skogsvårdsområden, dels med hänsyn till förslagets organisatoriska konsekvenser med avseende å betesförbättringsverksamheten. I förstnämnda hänseende har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Någon tvekan om behovet av ökade skogsvårdsåtgärder i Norrland råder icke. Däremot kan det vara ovisst vilken väg som bör följas, när det gäller att stimulera skogsägarna att vidtaga sådana åtgärder, som befinnas erforderliga. När norrlandskommittén i sitt förslag förordar, att norrländska skogsproduktionsanslagets tillämpningsområde skall utökas att omfatta hela Norrland, pekar man på, att påtagliga resultat redan erhållits inom de områden, där anslaget i fråga hittills varit tillgängligt. Skogsstyrelsen kan i detta sammanhang knappast underlåta att som sin åsikt framhålla, att norrländska skogsproduktionsanslaget ännu ej hunnit mycket över försöksstadiet. En energisk propagandaverksamhet har drivit fram intresset, men endast inom Västerbottens läns lappmark har man kommit så långt, att skogsvårdsområden bildats och kontraktering av arbeten skett. Härigenom har betesreglering uppnåtts inom dessa områden, men om skogsägarnas möjligheter att inom den i kontrakten föreskrivna 10-årsperioden genomföra det i många fall mycket omfattande skogsvårdsprogrammet vet man ännu ganska litet.

När vunna resultat åberopas som skäl för en utvidgning av skogsproduktionsanslagets tillämpningsområde måste man minnas, att desamma till huvudsaklig del torde ha uppnåtts på grund av utgående höga bidrag — till enskilda skogsägare som regel 80 procent och till aktiebolag 60 procent av den godkända kostnaden. Enligt norrlandskommitténs nu framlagda förslag föreslås avsevärt lägre bidragsprocenter för de delar av Norrland, som skulle tillkomma. Här skulle bidrag för skogsvårdsåtgärder utgå efter samma grunder, som redan nu gälla för de särskilda skogsvårdsanslagen, d. v. s.

endast i sällsynta fall överstiga 50 procent. För betesanläggningar skulle däremot kunna lämnas upp till 800 kronors bidrag (i undantagsfall ännu mera) per hektar, medan nu gällande maximum för bidrag från anslaget till förstärkning av ofullständiga jordbruk m. m. är 250 kronor. Övriga förmåner, som föreslås tillkomma delägarna i ett skogsvårdsområde, skulle vara fri skogsodlingsmaterial och hägnadstråd samt likaledes kostnadsfri skogsvårdsplan. Dessutom skulle aktiebolag kunna komma i åtnjutande av bidrag till skogsdikning och skogsodling, vilket ej är fallet enligt nuvarande bestämmelser för statens skogsutdikningsanslag och statens skogsodlingsanslag.

Fråga är emellertid om dessa förmåner äro tillräckliga för att stimulera intresset för bildandet av skogsvårdsområden. I det kontrakt delägarna i ett sådant område enligt bestämmelserna skola underteckna förbinda de sig nämligen att inom en viss, relativt kort tid (som regel 10 år) utföra ej blott de bidragsberättigade åtgärderna utan även alla andra arbeten, som enligt skogsvårdsplanen erfordras för att sätta skogen i tillfredsställande skick. Det kan befaras, att icke bidragsberättigade arbeten kunna bli så omfattande, att de avskräcka mången från att underteckna kontraktet, varigenom skogsvårdsområdets bildande skulle försvåras eller omöjliggöras. Visserligen torde omfattningen av de marker, som måste bli föremål för skogsvårdsåtgärder, vara förhållandevis mindre inom de delar av Norrland, som ligga utanför skogsproduktionsanslagets nuvarande giltighetsområde, men dessa arealer äro av helt annan karaktär, då reproduktionsplikt varit gällande i Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län (med undantag för de s. k. skyddsskogsområdena) sedan år 1905 samt i Norr- och Västerbottens kustland sedan år 1925, alltså i 29 respektive 9 års längre tid än i lappmarkerna. Av denna anledning torde bidrag icke kunna utgå för åtgärder, som vidtagas inom den övervägande delen av de kala och vanhävdade markerna i dessa delar av Norrland. Beträffande lappmarkerna är förhållandet rakt motsatt; vid produktionsanslagets tillämpning ha praktiskt taget alla kala och vanhävdade marker ansetts vara bidragsberättigade. Förutom den korta tid, som reproduktionsplikt varit gällande, inverkar här det förhållandet, att skogsvårdsstyrelsen enligt lappmarkslagen i vissa fall äger medgiva begränsning av skyldigheten att sörja för återväxt. Sådant begränsning har även beviljats i stor utsträckning.

Riksförbundet landsbygdens folk har anført.

Norrlandskommittén har såsom det primära framhållit de skogsvårdande synpunkterna och endast såsom ett led i dessa samt för att ernå betesfredning av skogen rekommenderat åtgärder för stimulerandet av intresset för kulturbeten. Förbundet har en något annorlunda uppfattning om dessa frågors betydelse. De skiljaktiga uppfattningarna äro sannolikt beroende på olika utgångspunkter. Ur industriell synpunkt liksom även ur exportsynpunkt kan man anse viktigast att Norrlands skogsmark snarast göres så produktiv som möjligt. Ur befolkningssynpunkt är det däremot av största betydelse att jordbruket på allt sätt befrämjas. Då man ej gärna kan rekommendera en avfolkning av Norrlands landsbygd och man ej kan förse Norrlands jordbruk i gemen med sådana stödskogsarealer att dessa göra jordbruken fullständiga och bärkraftiga, måste de jordbruksbefrämjande åtgärderna anses som de primära eller åtminstone fullt jämförliga med de skogsvårdande.

Då det gäller anordnandet av beten sammanfalla visserligen skogens och jordbrukets intressen, men problemet om vilka åtgärder som skola vidtagas samt insatserna i dem och placeringen av arbetets ledning erhåller olika lösning, beroende på utgångspunkterna. Man kan fastslå, att betesdjurens

skadegörelse på ungsbogen är högst betydande. Det är således för skogsägare av stort ekonomiskt intresse att skogen fredas från betesgång. Man torde också kunna fastslå, att ordnandet av rationellt anlagda och skötta beten äro av mycket stor ekonomisk betydelse för jordbruket. I de fall skogsägaren även är jordbrukare, har han alltså ett dubbelt intresse av denna fråga. Erfarenheten torde också visa, att denna kategori alltid är mycket intresserad, så snart frågan genom lämplig upplysningsverksamhet blir tillräckligt klarlagd. För denna kategori lämpa sig mycket väl de av kommittén uppdragna riktlinjerna för statligt stöd åt skogs- och betesbefrämjande åtgärder.

Saken ställer sig något annorlunda, i de fall då skogsägaren icke samtidigt är jordbrukare eller då jordbrukaren icke har nämnvärt med mark, lämpad för betesanläggning. De problem, som därvid uppkomma — och detta gäller ett mycket stort antal fall — ha icke berörts av kommittén. Ett klarläggande av dem är nödvändigt, om riktlinjerna skola anses fullständiga. I varje by torde det finnas en eller flera jordbrukare, vilka icke på egen mark kunna anlägga beten. Deras djur förbliva även i fortsättningen hänvisade till skogsbete och man uppnår alltså icke den fullständiga fredningen av skogen. I sådana fall bör det framför allt ankomma på den icke-jordbrukande skogsägaren att som sin insats i betesfredande syfte utan ersättning ställa behövlig mark till förfogande.

I sitt yttrande har *skogsvårdsstyrelsen i Gävleborgs län* anfört bland annat följande.

Ett ståndpunkttagande till frågan vad som bör åtgöras för åstadkommande av en ökad skogsavkastning i norra Sverige förutsätter givetvis, att man har tillgång till sådana uppgifter, som på ett objektivt sätt klarlägga det skogliga tillståndet därstädes. Först då man fått en i möjligaste mån klar bild av beskaffenheten av skogstillgångarna samt de brister, som vidlåda dessa, kan man med någon större grad av säkerhet diskutera behovet av stödåtgärder. Viss uppfattning av skogstillståndet i Norrland kan rent erfarenhetsmässigt inhämtas, men då det gäller så långtgående åtgärder, som kommittén nu föreslår, är detta givetvis icke tillfyllest, utan erfordras en siffermässig belysning av förhållandena. Detta kan åstadkommas genom bearbetning av riksskogstaxeringsmaterial från taxeringen i Norrland under åren 1938—1943. En del av detta material har redan publicerats genom de redogörelser, som avgivits av riksskogstaxeringsnämnden över verkställd taxering, men för bedömning av här ifrågakvarande spörsmål, bland annat kalmarkernas ålder och beskaffenhet, storleken av de arealer, där produktionsplikt enligt lag icke föreligger etc., måste en mera ingående bearbetning av materialet ske. I viss utsträckning synes detta redan ha verkställts av riksskogstaxeringsnämnden. Då styrelsen icke haft tillfälle att taga del av ifrågakvarande utredningar, kan styrelsen endast uttala sig om förhållandena i Gävleborgs län.

Då det gäller att bedöma resultatet av den med stöd av skogsproduktionsanslaget bedrivna verksamheten inom lappmarkerna får man enligt styrelsens uppfattning icke endast se på antalet bildade skogsvårdsområden, arealer, bidrag m. m., vilket av kommittén redovisats, utan man måste jämväl studera de mera långsiktiga problem, som uppkomma i samband med bildandet av dylika områden. Tyvärr har kommittén icke upptagit sådana frågor till behandling som exempelvis eventuella svårigheter att vidmakthålla skogsägarnas intresse för skogsvårdsarbete, sedan bidragen förbrukats, underhållets handhavande samt sist men icke minst möjligheterna att i och ge-

nom skogsvårdsområdena få fram en ökad självverksamhet bland skogsägarna, så att de i fortsättningen spontant och planmässigt kunna arbeta för sina skogars skötsel.

Utän tillgång till en sådan fullständig redogörelse för den hittillsvarande verksamheten måste styrelsen för sin del yrka avslag på föreliggande förslag om utvidgning av tillämplighetsområdet för produktionsanslaget.

Såsom ytterligare skäl för styrelsens avslagsyrkande vill styrelsen i allt väsentligt instämma i vad överdirektören G. Strindlund anför i sitt särskilda yttrande. Styrelsen vill kraftigt understryka, att av ålder kala marker sannolikt förekomma endast i ringa omfattning inom andra delar av Norrland än lappmarkerna. Om den areal, som kan komma i åtnjutande av statsbidrag, sålunda är av ringa storlek, skulle endast förmånen av ökat bidrag till betesanläggningar kvarstå såsom lockelse att anlita skogsproduktionsanslaget. Följden kan då bli, att skogsvårdsplanen i huvudsak kommer att taga sikte på genomförandet av förbättrade betesmöjligheter. Detta är givetvis i och för sig mycket lofvårt, men styrelsen förmenar, att man kan lösa denna fråga effektivare och smidigare, om den behandlas fristående.

Styrelsen vill här framhålla angelägenheten av att den hittills med statsbidrag bedrivna betesförbättringsverksamheten i Norrland underkastas en allmän och ingående översyn, innan åtgärder vidtagas för en utvidgning av verksamheten. Enligt vad styrelsen har sig bekant kunna flerstädes allvarliga anmärkningar riktas mot underhållet av de utlagda betesmarkerna. Orsakerna till dessa brister i underhållet äro flera. Olämpliga marker kunna ha utlagts, som kräva så stora kostnader i underhåll, att ägaren icke mäktar fullgöra detsamma. Ofta är det bristande intresse från markägarens sida och i många fall har man funnit det lämpligare att utlagga en del av åkerjorden till bete i stället för att kosta på skogsmarken ett dyrt underhåll.

I samband med denna översyn borde även ingående undersökas, huruvida verkligen en allmän avlysning av skogsbetet i Norrland kan genomföras med hänsyn till tillgången på lämpliga betesmarker och möjligheterna att ordna betesfrågan för de många djurägare, som helt sakna egna marker eller som icke äga mark lämplig till bete. Man får ingalunda tro, att de svårigheter, som äro förknippade med genomförande av betesreglering, kunna elimineras i och med bildandet av skogsvårdsområden.

Beträffande omfattningen av den av norrlandskommittén föreslagna utvidgningen av tillämpningsområdet för bestämmelserna angående norrländska skogsproduktionsanslaget ha *domänstyrelsen*, *Svenska skogsvårdsföreningen* och *Norrlands skogsvårdsförbund* uttalat, att tillräckliga skäl icke syntes föreligga för att utsträcka tillämpningsområdet till att omfatta jämväl Gävleborgs län, där de skogliga produktionsbetingelserna icke vore jämförliga med de i övriga norrlandslän rådande förhållandena. *Skogsindustriernas samarbetsutskott* har ansett, att mer vägande skäl kunde anföras för en utvidgning till Kopparbergs län än till Gävleborgs län. *Sveriges skogsägareförbund* har tillstyrkt, att såväl Gävleborgs län som Kopparbergs län skulle ingå i tillämpningsområdet för ifrågavarande bestämmelser.

I fråga om grunderna för beviljandet av bidrag till betesanläggningar och därmed sammanhängande nyodlingar har *länsstyrelsen i Norrbottens län* anför, att en maximering av bidragen till betesanläggningar på sätt norrlandskommittén föreslagit icke syntes ägnad att upp-

muntra till anlåtande av ifrågavarande bidragsform. Anledningen till att kommittén föreslagit denna begränsning hade uppenbarligen varit den, att kommittén velat erhålla garanti för att till betesanläggningar icke utvaldes mark, som vore olämplig för ändamålet. Sådan garanti syntes emellertid enligt länsstyrelsens mening kunna skapas genom att skogsvårdsstyrelserna för denna verksamhet anlåtade sakkunniga å området.

Liknande synpunkter ha även upptagits i det yttrande, som avgivits av *skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län*.

Jämtlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har i sitt yttrande framhållit, att norrlandskommittén icke angivit vilka omständigheter som skulle motivera tillämpning av den föreslagna bestämmelsen att i undantagsfall högre grundbelopp än 600 kronor per hektar skulle få utgå till betesförbättringsåtgärder. Det skulle därför ankomma på bidragsförmedlarna att avgöra, när högre grundbelopp än 600 kronor skulle få beviljas, vilket enligt utskottets mening kunde medföra växlande tillämpning inom olika områden.

Västernorrlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har förordat, att högre bidrag till betesanläggningar än 600 kronor per hektar icke skulle få beviljas i annat fall än där bidraget förbundits med avtal om avlösning av betesservitut.

Lantbruksstyrelsen har i sitt yttrande uttalat, att för bidrag till betesanläggningar och därmed sammanhängande nyodlingar från anslaget till förstärkning av ofullständiga jordbruk m. m. borde gälla i huvudsak likartade bestämmelser som för bidrag till motsvarande ändamål från norrländska skogsproduktionsanslaget. Härom har styrelsen anfört.

Därest, såsom kommittén föreslagit, tillämpningsområdet för det norrländska skogsproduktionsanslaget utsträcker till att omfatta hela Norrland i stället för såsom för närvarande endast en mindre del därav, varest speciella förhållanden äro rådande beträffande skogs- och betesproblemen, synes det ofrånkomligt att i huvudsak likartade bestämmelser bliva gällande vid beviljandet av bidrag från de båda anslagen. Då nyodlings- och betesförbättringsspörsmålen inom stora delar av Norrland stå i nära samband med varandra, borde bidrag från anslaget till förstärkning av ofullständiga jordbruk m. m. till nyodlingsföretag, som utföres i anslutning till betesförbättring, böra utgå enligt enahanda grunder. Lantbruksstyrelsen vill emellertid samtidigt understryka, att de förordade högre bidragen till nyodling och betesförbättring icke få leda till uppodling av för ändamålet olämplig mark, utan bör under alla förhållanden tillses, att nyttan av ifrågasatta åtgärder står i rimlig proportion till därav föranledda kostnader.

Även *Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* ha förordat, att betesförbättrings- och nyodlingsbidrag skulle få utgå efter enahanda grunder från båda dessa anslag.

Jämtlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har vidare uttalat, att, då nyodling medförde betydligt större kostnad än de åtgärder som i allmänhet hänfördes till betesförbättring, bidrag till nyodling borde utgå med högre belopp per hektar än bidrag till betesanläggning. Därigenom skulle en önskvärd övergång till nyodling av de områden, som skulle använ-

das för betesändamål, kunna främjas i de fall då en sådan åtgärd vore möjlig och ekonomiskt försvarbar.

Beträffande bidragen till skogsvårdsåtgärder i de delar av Norrland, som nu icke ingå i tillämpningsområdet för bestämmelserna angående norrländska skogsproduktionsanslaget, har *Sveriges skogsägareförbund* anfört.

I fråga om storleken av statsbidragen till skogsvårdsarbeten utanför lappmarkerna och därmed jämställda områden har kommittén föreslagit vissa modifikationer, vilka innebära, att bidragsprocenterna genomgående äro något lägre utanför lappmarkerna. Förbundet finner detta välmotiverat. Skogsbruken nedom lappmarkerna ha i genomsnitt bättre boniteter och högre produktion. Vissa skogsvårdsåtgärder äro sannolikt därstädes även något billigare i utförande per hektar. Detta innebär, att skogsbruken nedom lappmarkerna i sig själva ha något högre bärkraft, än vad fallet är med de lappländska skogsbruken. Detta synes vara fullgott skäl för att skogsägarna utanför lappmarkerna själva få vidkännas en något högre andel av kostnaderna för behövlige skogsvårdsåtgärder. Ett annat motiv härför är, att dessa skogsägare haft fri dispositionsrätt över sina skogar, under det att inom lappmarkerna staten haft ett betydande förmynderskap över de enskildas skogsskötsel och därmed även ett visst ansvar för dennas resultat. Förbundet anser, att statsbidrag till skötseln av enskilda skogar överhuvud taget böra hållas å en måttlig nivå. Skogsskötseln är en ekonomisk hantering, som i första hand själv bör bära sina kostnader.

Skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län har föreslagit, att bidrag till skogsvårdsåtgärder skulle även utanför lappmarkerna och därmed likställda områden utgå efter de nu gällande grunderna men med jämkade bidragsbellopp. Styrelsen har härom anfört.

Norrlandskommitténs förslag innebär, att vid tillämpningen av produktionsanslagets bestämmelser utanför lappmarkerna och de övriga områden, för vilka bestämmelserna nu gälla, bidrag till skogsvårdsåtgärder skola utgå enligt grunderna för statens ordinarie skogsvårdsanslag, dock med den avvikelser, att bidrag även skola kunna utgå till aktiebolag samt att bidragstagnarna skola få fri skogsodlingsmateriel och hägnadstråd. Skulle detta förslag realiseras, komma bidrag icke att utgå till vissa skogsvårdsarbeten, vilka enligt bestämmelserna för produktionsanslaget äro bidragsberättigade. Styrelsen kan emellertid icke finna, att skäl föreligger för en dylik beskärning i möjligheten att lämna bidrag till skogsvårdsarbetenas omfattning utanför lappmarksområdet utöver den, som en beräkning av arbetets härighet ger anledning till. Det synes därför skogsvårdsstyrelsen lämpligare, att bestämmelserna så utformas, att produktionsanslagets tillämpningsområde utsträcker endast med ändring av bidragsprocenterna i fråga om skogsvårdsarbeten. Styrelsen har således intet att erinra mot, att vid tillämpningen av bestämmelserna för produktionsanslaget utanför lappmarksområdena bidragen för skogsvårdsarbeten bestämmas till 50 procent. Enda skillnaden mellan skogsvårdsstyrelsens och kommitténs förslag är således, att vid ett realiserande av skogsvårdsstyrelsens förslag bidrag även kan utgå till röjningsgallring i tätväxande ungskog, vilket däremot icke kan ske, om kommitténs förslag godtages.

Liknande synpunkter ha anförts av *länsstyrelsen i Västerbottens län och samma läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott*.

Även *Norrlands skogsvårdsförbund och Skogsindustriernas samarbetsutskott* ha föreslagit, att bidragstilldelningen skulle regleras efter de nu gällande grunderna för bidrag från skogsproduktionsanslaget med viss jämkning av bidragsbeloppen. Bidrag skulle enligt dessa sammanslutningars förslag utgå med ett grundbelopp, motsvarande 50 procent av den godkända kostnaden, varjämte enskilda skogsägare borde erhålla ett tilläggsbelopp, motsvarande 15 procent av nämnda kostnad.

Norrlandskommitténs förslag att handhavandet av bidragsgivningen skulle ankomma på skogsvårdsstyrelserna såväl i fråga om skogsvårdsåtgärder som beträffande betesanläggningar och därmed sammanhängande nyodlingar har föranlett uttalanden i ett flertal yttranden. De myndigheter och sammanslutningar, som uttalat sig för de av överdirektören G. Strindlund inom kommittén framförda synpunkterna, ha förorddat, att bidragsgivningen i fråga om betesanläggningar och nyodlingar borde anförtros åt hushållningssällskapen. *Skogsstyrelsen* har i detta hänseende anfört följande.

Då anordnandet av goda beten i mycket hög grad är en för jordbruket betydelsefull rationaliseringsfråga, synes det knappast vara organisatoriskt lämpligt att, såsom norrlandskommittén föreslagit, lägga denna arbetsuppgift på skogsvårdsstyrelserna. Därest skogsproduktionsanslaget skulle vinna den spridning, som kommittén förutsatt, kan förväntas, att praktiskt taget all verksamhet med betesanläggningar inom Norrland skulle komma att koncentreras till skogsvårdsområdena och alltså komma att handhavas av skogsvårdsstyrelserna, medan hushållningssällskapens betesförbättringsverksamhet på grund av de ogynnsammare bidragsvillkoren bleve av ringa omfattning. Skulle bidragsverksamheten i anledning av produktionsanslaget icke få större omfattning, kvarstå dock olägenheterna av en dubbelorganisation på området.

Den starkt utvidgade verksamhet för anläggning av kulturbeten och i samband därmed skogens fredande för bete, som skogsstyrelsen i likhet med kommittén anser vara av behovet påkallad även i de delar av Norrland, varom nu är fråga, bör enligt skogsstyrelsens uppfattning åligga hushållningssällskapen. För den skull måste dessa emellertid utrustas med erforderliga resurser med avseende på såväl ekonomi som personal. Ett i reglerade former bedrivet samarbete mellan dessa organ och skogsvårdsstyrelserna måste också starkt befrämjas bland annat för att garantera, att betesförbättringsverksamheten och skogsvårdsåtgärderna hålla jämna steg. De senare åtgärderna äro nämligen för sitt rationella genomförande i stor utsträckning beroende av, att betesfrågan blivit löst och skogsbetet avlyst från de områden, där skogskulturer äro aktuella.

Skogsstyrelsen kan knappast underlåta påpeka, att frågan om vem som lämpligen bör svara för betesverksamheten kan influeras av resultatet av vissa pågående utredningar. 1942 års jordbrukskommitté arbetar sålunda för närvarande med frågan om den jordbruksbefrämjande verksamhetens rationalisering och torde därvid bland annat komma att behandla hushållningssällskapens, egnahemsnämndernas m. fl. arbetsuppgifter och organisa-

tion. Inom lantbruksstyrelsen pågår överarbetning av vissa hushållningssällskapsutredningens organisationsförslag. 1944 års skogsvårdsstyrelseutredning behandlar skogsvårdsstyrelsernas arbetsuppgifter och personalorganisation. Även den revision av skogsvårdslagen, som pågår inom skogsstyrelsen, kan komma att beröra vissa av de problem, som behandlas i norrlandskommitténs förslag, exempelvis återväxtskyldigheten.

Kommittén har själv påpekat, att förslaget i viktiga delar, främst i fråga om bidragsvillkoren vid skogsvårdsarbeten, är att anse som ett provisorium i avvaktan på en önskvärd revision av bestämmelserna för den statliga bidragsverksamheten på skogsbrukets område, till vilken fråga kommittén icke ansett sig kunna taga ståndpunkt, förrän åtskilliga frågor, som avses att behandlas av skogsvårdsstyrelseutredningen, blivit föremål för övervägande. Innan den nu föreslagna utvidgningen av skogsproduktionsanslaget praktiskt börjar fungera, torde emellertid sannolikt resultaten från dessa utredningar föreligga. Erfarenheten från lappmarkerna visar nämligen, att man får räkna med inemot två år från det första sammanträdet med intressenterna i ett planerat skogsvårdsområde, tills saken avancerat så långt, att kontrakt är skrivet och arbetena kunna påbörjas.

Vilken organisationsform som än väljes för betesförbättringsverksamheten torde kostnaderna bli ungefär lika stora. Svårigheterna i fråga om anskaffning av erforderlig personal för planlägningsarbetet torde i vart fall icke bli mindre, därest skogsvårdsstyrelserna åläggas denna uppgift. Den nuvarande verksamheten med skogsproduktionsanslaget har också i stor utsträckning begränsats av personalbristen. En personalutökning hos skogsvårdsstyrelserna torde i nuvarande läge ställa sig mycket svår, bland annat med hänsyn till att rekryterings- och anställningsförhållandena hos styrelserna på grund av pågående utredning för närvarande äro ovissa.

Riksförbundet landsbygdens folk har anfört.

Kommitténs principiella inställning att betrakta problemet ur framför allt skoglig synpunkt har uppenbarligen föranlett att handhavandet av betesförbättringsåtgärderna lagts under skogsvårdsstyrelserna. Detta arrangemang anser förbundet vara olämpligt. Anordnandet av betesmarker måste framför allt kunna samordnas med en gårds övriga jordbruksförhållanden, något som icke kan ske under andra omständigheter än i samverkan med de tjänstemän, som handlägga bygdens övriga jordbruksfrågor, d. v. s. hushållningssällskapets tjänstemän. Det förtjänstfulla arbete på betesfrågans lösning, som bedrivits av skogsvårdsstyrelsen inom Västerbottens lappmark, bevisar ej, att icke ett än bättre resultat skulle ha nåtts, om länets hushållningssällskap haft resurser och intresse för detta arbete.

Lantbruksstyrelsen och *Västerbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* ha förordat, att planläggning jämväl av sådana betesanläggningar, vartill bidrag ansetts skola utgå från norrländska skogsproduktionsanslaget, skulle handhavas av hushållningssällskapen. *Lantbruksstyrelsen* har härom anfört följande.

Utförandet av betesförbättringar är en åtgärd, som intimt sammanhänger med frågan om ordnandet av jordbruksdriften i dess helhet. Det synes därför vara angeläget, att planläggningen av dylika förbättringsåtgärder anföretros åt de lokala organ, vilka förfoga över den för ändamålet erforderliga sakkunskapen. Lantbruksstyrelsen vill såväl med hänsyn härtill som med tanke på de övriga fördelar, som planläggningens handhavande av ett enda

organ måste anses medföra, förorda, att jämväl planläggningen av sådana betesanläggningar, vartill bidrag avses skola utgå från norrländska skogsproduktionsanslaget, skall omhänderhavas av hushållningssällskapen, såframt icke skogsvårdsstyrelserna, som under alla förhållanden i förevarande frågor böra samarbета med hushållningssällskapen, själva förfoga över kompetent personal.

Vad angår förenämnda framställning om en skoglig åtgärdsinventering å de enskilda skogarna i de fyra nordligaste länen har *skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län* uttalat, att en sådan inventering icke syntes erforderlig, därest tillämpningsområdet för bestämmelserna angående det norrländska skogsproduktionsanslaget utvidgades, eftersom planläggningen av skogsvårdsområden innefattade en dylik inventering.

Skogsvårdsstyrelsen i Gävleborgs län har i detta hänseende anfört.

Styrelsen kan för sin del icke finna det erforderligt och lämpligt att i nuvarande läge igångsätta en sådan inventering. Först och främst måste behovet av föryngringsåtgärder anses vara så påtagligt och så omfattande, att någon särskild inventering knappast kan anses erforderlig, utan kunna arbetsobjekten angripas direkt vare sig detta skall ske genom bildande av skogsvårdsområden eller annorledes. Vidare kan det enligt styrelsens mening icke vara försvarligt att igångsätta en dylik synnerligen arbetskrävande och kostsam inventering, innan man undersökt om och i vad mån riksskogstaxeringsmaterialet kan användas för belysande av här ifrågavarande åtgärdsbehov.

Beträffande det av norrlandskommittén förordade, av domänstyrelsen och skogsstyrelsen framlagda förslaget har *domänstyrelsen* anfört.

Förslaget att bidrag från skogsproduktionsanslaget enligt därför bestämda grunder skall kunna utgå till innehavare eller arrendator av torp, kolonat eller annan lägenhet å skogar av allmän natur, som för betesregleringens rationella genomförande bör ingå i skogsvårdsområde, synes styrelsen vara det bästa sättet att med minsta sammanlagda kostnader inom kortast möjliga tid få betesregleringen inom nu ifrågavarande landsdelar effektivt genomförd. Beträffande de kronolägenheter inom sagda landsdelar, vilka på grund av sitt läge icke kunna ifrågakomma att för betesfrågans lösning ingå i skogsvårdsområde, synes det skäligt, att domänstyrelsen bemyndigas att av de riksstatsanslag, som anvisas styrelsen till stöd för verksamheten vid dessa lägenheter, till innehavarna utbetala bidrag för betesanläggning enligt samma grunder, som gälla för bidrag till dylika anläggningar från skogsproduktionsanslaget.

Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län har föreslagit, att de för lappmarkerna och därmed likställda områden gällande bestämmelserna om bidrag från norrländska skogsproduktionsanslaget skulle tillämpas ej blott i fråga om betesanläggningar å sådana skogar, som avsåges i domänstyrelsens och skogsstyrelsens förslag, utan jämväl i fråga om såväl betesförbättringsåtgärder som skogsvårdsåtgärder, vilka företogs å skogar inom Övertorneå, Korpilombolo, Tärenö, Pajala och Junosuando socknar. Såsom skäl härför har styrelsen åberopat, att de skogligen förhållandena inom dessa socknar i många avseenden vore tämligen likartade med de i lappmarkerna rådande.

Skogsstyrelsens framställning m. m.

I sin förut omförmälda skrivelse den 26 augusti 1944 har *skogsstyrelsen* meddelat, att de av norrländska skogsproduktionsanslaget berörda skogsvårdsstyrelserna uppskattat medelsbehovet till 445 000 kronor för budgetåret 1944/45 och till 1 048 000 kronor för budgetåret 1945/46 eller till sammanlagt 1 493 000 kronor. Vid ingången av budgetåret 1944/45 hade funnits en behållning å anslaget av 517 000 kronor. Det av skogsvårdsstyrelserna beräknade medelsbehovet för nämnda båda budgetår skulle alltså med 976 000 kronor överstiga den disponibla behållningen å anslaget. Visserligen hade den med anslaget avsedda verksamheten ännu ej nått den omfattning som man från början räknat med, men inom de län, där anslaget utnyttjades, hade den för arbetenas planläggning erforderliga personalen nu utökats och komme utdelning av statsbidrag till redan kontrakterade företag att ökas. Före den 1 juli 1944 hade inom 31 skogsvårdsområden avtalats arbeten med ett sammanlagt bidragsbelopp av 1 734 000 kronor, varav allenast 660 000 kronor dittills utdelats. Då ett tillbakahållande av redan kontrakterade företag, på vilka ett omfattande planlägningsarbete nedlagts, ej borde ifrågasättas, komme behovet av medel att ökas under de närmaste åren, därest ej läget på arbetsmarknaden gjorde det önskvärt att verksamheten inskränktes. Det syntes skogsstyrelsen troligt, att verksamheten kunde bedrivas i nöjaktig omfattning under budgetåret 1945/46, därest ett anslag av 750 000 kronor anvisades för ändamålet. Styrelsen förutsatte därvid att ytterligare medel komme att anvisas vid en eventuell arbetslöshetskris.

Statskontoret har förklarat sig icke ha funnit skogsstyrelsens framställning föranleda något uttalande från statskontorets sida.

*Departements-
chefen.*

I det av norrländska skogsproduktionsutredningen år 1939 framlagda förslaget rörande åtgärder för befordrande av produktionen å enskilda skogar i vissa delar av Norrland, vilket förslag ledde till anvisande av medel för igångsättande av verksamheten för ökad skogsproduktion i Norrland, utgick utredningen från att verksamheten skulle omfatta i stort sett de enskilda skogarna i de fyra nordligaste länen samt vissa skogar i Kopparbergs län. I den proposition vari riktlinjerna för verksamheten uppdrogos framhöll jag emellertid, att densamma till en början borde få försökskaraktär och med hänsyn härtill begränsas till att avse i huvudsak de enskilda lappmarks-skogarna samt vissa skogar av skyddsskogsnatur. Arbetet har nu varit i gång sedan i det närmaste fem år och erfarenheterna av detsamma synas ha varit goda. Påtagliga resultat ha sålunda nåtts, framför allt i Västerbotens läns lappmarker. Bildandet av skogsvårdsområden har skett i ganska betydande omfattning och inom de trakter där dessa äro belägna har ett stegrat intresse framträtt för de produktionsbefrämjande åtgärder, som avses med verksamheten. De skäl som på sin tid ansågos påkalla verksamhetens igångsättande stå emellertid fortfarande kvar med oförminskad styrka

inom övriga områden i Norrland. Det synes alltså alltjämt behöfligt att där söka stödja och föra skogsproduktionen framåt med hänsyn till den starka minskning av det sparade skogskapitalet, som skett under de senaste årtiondena.

Norrlandskommittén har i sitt föreliggande förslag angående en utvidgning av området för ifrågavarande verksamhet särskilt framhållit betydelsen av att skogsbetet i möjligaste mån avlyses i Norrland. I stort sett torde enighet råda därom att skogsbetet förorsakar avsevärda skador särskilt på ungskogen och att skogsbetets upphörande är en förutsättning för ett rationellt drivet skogsbruk. Men skogsbetet är icke blott ägnat att försvåra skogsåterväxten utan måste även ur rena jordbrukssynpunkter anses förkastligt. Ett ordnat betesbruk å kulturbeten är numera allmänt erkänt såsom den riktiga formen för betesfrågans ordnande. I Norrland har emellertid denna fråga icke i samma utsträckning som i andra delar av landet erhållit en tillfredsställande lösning, vilket i första hand torde sammanhånga med att ordnandet av kulturbeten där merendels ställer sig svårare och mera kostsamt. I betraktande härav framstår det såsom i hög grad önskvärt att åtgärder vidtagas i syfte att främja en tillfredsställande lösning även av detta spörsmål. Ett ordnande av betesfrågan i Norrland sammanhänger i större omfattning än i det övriga landet med skogsvårdsarbetet dels därför att skogsbetet där har en betydligt mera allmän utsträckning och dels till följd av att kulturbetena i icke ringa mån måste anläggas på skogsmark. Med hänsyn till det anförda torde, då det gäller att i Norrland främja en ökad planmässighet inom skogsvårdsarbetet och förbättrade betesförhållanden, en utvidgning av den med stöd av norrländska skogsproduktionsanslaget bedrivna verksamheten vara ändamålsenlig. På grund härav finner jag mig böra i princip tillstyrka norrlandskommitténs förslag att utvidga tillämpningsområdet för bestämmelserna angående norrländska produktionsanslagets användning. Ett genomförande av förslaget synes mig icke ägnat att förrycka det arbete, som bedrivs av skogsvårdsstyrelseutredningen. Det torde nämligen under alla förhållanden bliva nödvändigt att skogsvårdsstyrelserna i Norrland i stor omfattning låta sin verksamhet innefatta åtgärder för skogens reproduktion i denna del av landet.

Beträffande den omfattning, i vilken tillämpningsområdet för bestämmelserna angående norrländska skogsproduktionsanslaget bör utvidgas, ha delade meningar kommit till uttryck i de yttranden, som avgivits över kommitténs förslag. Ehuru, såsom i några yttranden framhållits, de skogligen produktionsbetingelserna i Gävleborgs län måhända icke äro fullt jämförliga med de i övriga norrlandslän rådande förhållandena, synes tillräcklig anledning icke föreligga att från tillämpningsområdet undantaga detta län. Jag biträder således norrlandskommitténs förslag, att området för ifrågavarande verksamhet utsträcket till att omfatta de fyra nordligaste länen samt Gävleborgs län.

I fråga om grunderna för beviljande av bidrag anser jag i likhet med kommittén att bidragen inom de nytillkomna områdena, då de skogligen förhållandena i dessa trakter i allmänhet äro bättre än i lappmarkerna, icke böra

utgå efter de grunder som nu gälla för användningen av produktionsanslaget, utan bidragsbeloppen böra bestämmas i närmare anslutning till de föreskrifter som meddelats för statsbidrag i allmänhet till de åtgärder varom här är fråga. Även beträffande bidragen till betesanläggningar och därmed sammanhängande nyodlingar inom de nytillkomna områdena finner jag mig kunna i huvudsak biträda kommitténs förslag. Med hänsyn till önskvärdheten att främja tillkomsten av kombinerade betesanläggningar och skogsvårdsplaner samt i betraktande av de jämförelsevis höga anläggningskostnaderna i norra Sverige torde det såsom kommittén föreslagit vara nödvändigt att bevilja högre bidrag än som är möjligt enligt bestämmelserna om användningen av anslaget till förstärkning av ofullständiga jordbruk m. m. Bidrag synas därför under förutsättning att vederbörande fastighetsägare ingår såsom delägare i skogsvårdsområde böra få utgå med ett grundbelopp, motsvarande 60 procent av en anläggningskostnad om högst 1 000 kronor per hektar eller således 600 kronor per hektar. Därjämte bör enskild person, som själv brukar den fastighet varå eller till vars förbättrande åtgärden vidtages, kunna erhålla tilläggsbidrag med högst hälften av det belopp, varmed den godkända kostnaden överstiger det beviljade grundbeloppet, därest han på grund av svag ekonomi eller annan därmed jämförlig anledning kan antagas icke vara i stånd att utan tilläggsbelopp utföra åtgärden eller ock nyttan därav kommer honom till del först efter avsevärd tid. Såsom kommittén föreslagit, böra dessutom i undantagsfall till delägare i skogsvårdsområde få utlämnas grundbelopp, uppgående till 60 procent jämväl å kostnad överstigande 1 000 kronor per hektar. Motsvarande torde även få gälla tilläggsbidrag. Dyliga högre bidrag böra emellertid beviljas endast i de fall, då sådana omständigheter föreligga som motivera att vederbörande erhåller särskilt stöd. För att erhålla garanti för att högre grundbelopp än 600 kronor per hektar icke beviljas annat än i rena undantagsfall torde böra föreskrivas, att grundbeloppen till delägarna i ett skogsvårdsområde genomsnittligt icke få överstiga 600 kronor per hektar. Jag utgår ifrån att betesanläggningar anordnas så ändamålsenligt som förhållandena medgiva för att begränsa kostnaderna till lägsta möjliga belopp. Den för bidrag från anslaget till förstärkning av ofullständiga jordbruk m. m. stadgade arealbegränsningen samt bestämmelsen att bidrag icke må på en gång tilldelas en och samma person med högre belopp än tillhoppa 800 kronor böra icke under de förhållanden, varom här är fråga, äga tillämpning.

Det i vissa yttranden framförda förslaget, att för bidrag till betesanläggningar och därmed sammanhängande nyodlingar från anslaget till förstärkning av ofullständiga jordbruk m. m. skulle gälla i huvudsak likartade bestämmelser som de, vilka här förordats för bidrag till motsvarande ändamål från norrländska skogsproduktionsanslaget, synes icke i detta sammanhang böra upptagas till övervägande. I avvaktan på erfarenhet huru de av mig förordade bestämmelserna komma att verka torde åtminstone ännu någon tid kunna anstå med ytterligare åtgärder i de syften, varom nu är fråga.

Bidragen till skogsvårdsåtgärder, som vidtagas inom skogsvårdsområden i de delar av Norrland vilka nu icke ingå i tillämpningsområdet för bestäm-

melserna angående norrländska skogsproduktionsanslaget, synas, i enlighet med vad norrlandskommittén föreslagit, böra utgå efter de grunder, som gälla för bidrag från statens skogsutdikningsanslag, statens skogsodlingsanslag och anslaget till väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo, varvid bidrag dock även böra få utgå till aktiebolag. Med en dylik anordning vinnes den fördelen att i bestämmelserna om den statliga bidragsverksamheten för skogsvårdens främjande icke behöva företagas sådana ändringar, som skulle kunna vara ägnade att försvåra en blivande revision av dessa bestämmelser. De i vissa yttranden uttalade farhågorna för att de förmåner, som enligt de av mig förordade grunderna kunna beviljas, icke skulle innebära tillräcklig uppmuntran till deltagande i skogsvårdsområden kan jag icke dela. Det torde kunna förväntas, att skogsägarna med hänsyn till de förmånliga betesförbättringsbidragen och de övriga förmåner, som deltagande i skogsvårdsområde medför, skola finna med sin fördel förenligt att ansluta sig till skogsvårdsföreningarna.

I likhet med norrlandskommittén anser jag, att handhavandet av bidragsgivningen liksom hittills skall ankomma på skogsvårdsstyrelserna såväl när det gäller bidrag till betesanläggningar och därmed sammanhängande nyodlingar som då fråga är om bidrag till övriga skogsvårdsåtgärder. Visserligen kunna skäl föreligga för att betesregleringsfrågor skulle behandlas av hushållningssällskapen. Såsom jag vid framläggandet år 1940 av förslaget om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål framhöll, torde emellertid en dylik anordning i viss mån medföra ett sönderbrytande av organisationen. Omgång och svårigheter av andra slag skulle förmodligen också bliva en följd därav. Jag förutsätter emellertid, att ett intimt samarbete mellan skogsvårdsstyrelserna och hushållningssällskapen kommer att äga rum vid behandlingen av dessa frågor. Skogsvårdsstyrelserna böra för planläggningen av betesanläggningar där så är möjligt i första hand anlita hushållningssällskapens tjänstemän och endast i de fall, där detta icke låter sig göra eller skogsvårdsstyrelserna redan ha egen personal, som äger sakkunskap i förevarande hänseende, själva ombesörja planläggningen.

En skoglig åtgärdsinventering å de enskilda skogarna i de fyra nordligaste länen av det slag, som avses i den av Norrlands skogsvårdsförbund, Svenska skogsvårdsföreningen och Sveriges skogsägareförbund gjorda framställningen, torde åtminstone icke för närvarande behöva företagas dels med hänsyn till att skogsstyrelsen i samarbete med skogsvårdsstyrelserna upprättat en allmän plan för effektivisering av skogsvårdsarbetet för det fall att behov skulle uppstå av mera omfattande sysselsättningsbefrämjande åtgärder, dels ock i betraktande av att den planläggning av skogsvårdsområden, som kan förväntas äga rum i ökad omfattning såsom en följd av den av mig förordade utvidgningen av tillämplighetsområdet för norrländska skogsproduktionsanslaget, delvis motsvarar syftet med framställningen.

Det av domänstyrelsen och skogsstyrelsen gemensamt framlagda och av norrlandskommittén förordade förslaget finner jag mig kunna biträda. Således böra de för lappmarkerna och därmed likställda områden gällande be-

stämmelserna om bidrag från norrländska skogsproduktionsanslaget få tillämpas i fråga om bidrag till betesanläggningar å sådana skogar, vilka gränsa till skogsvårdsområde men ligga utanför skogsproduktionsanslagets nuvarande giltighetsområde och vilkas medtagande vid betesreglering utgör en nödvändig förutsättning för regleringens rationella genomförande. Såsom norrländskommittén föreslagit, torde emellertid fråga om tillämpning av de för lappmarkerna och därmed likställda områden gällande bestämmelserna på fastighet utanför dessa områden för varje särskilt fall böra underställas skogsstyrelsens prövning. Bidrag från skogsproduktionsanslaget synas även böra få utgå till innehavare eller arrendator av torp, kolonat eller annan lägenhet å skogar av allmän natur, under förutsättning att dessa äro så belägna att de kunna ingå i åsyftat skogsvårdsområde. Beträffande de kronolägenheter, som på grund av sitt läge icke kunna ifrågakomma att för betesfrågans lösning ingå i skogsvårdsområde, bör domänstyrelsen äga att av medel, som anvisas styrelsen för verksamheten vid dessa lägenheter, till innehavarna utbetala bidrag till betesanläggningar enligt de grunder som gälla för bidrag från norrländska skogsproduktionsanslaget.

Att, såsom skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län föreslagit, utsträcka tillämpningsområdet för de bestämmelser, vilka gälla för lappmarkerna och därmed likställda områden, till Övertorneå, Korpilombolo, Tärendö, Pajala och Junosuando socknar, där de skogliga förhållandena i flera avseenden äro tämligen likartade med de i lappmarkerna rådande förhållandena, synes lämpligen kunna anstå i avvaktan på erfarenhet rörande verkan av de av mig i det föregående förordade bestämmelserna.

I betraktande av att ett betydande antal företag av den art, som avses med norrländska skogsproduktionsanslaget, redan avtalats och med hänsyn till angelägenheten av att dessa företag, på vilka ett omfattande planläggningsarbete nedlagts, icke hållas tillbaka, har skogsstyrelsen i sin förut omförmälda skrivelse den 26 augusti 1944 funnit sig böra för ändamålet föreslå ett anslag för budgetåret 1945/46 av 750 000 kronor. Därest den av mig förordade utvidgningen av tillämplighetsområdet för det norrländska skogsproduktionsanslaget genomföres, torde emellertid, såsom norrländskommittén framhållit, ytterligare medel vara erforderliga. Det är givetvis vanskligt att med någon större säkerhet uppskatta den ökning i medelsåtgången, som i anledning av utvidgningen kan bli behövlig. Emellertid anser jag, att anslaget för nästa budgetår bör upptagas med ett belopp av 1 000 000 kronor.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan riksdagen fattat beslut i förevarande ärende, utfärda erforderliga bestämmelser i ämnet.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Skogsvård m. m.: Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.* å riksstaten för budgetåret 1945/46 under nionde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 1 000 000.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen bifaller Hans Maj:t Konungen och förordnar att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Per Eldin.